

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio Unica. De Visione Dei, Modo, Objecto, & Causis ejusdem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](#)

tis deberent semper convenire; nam infinitis vicibus esset æquè bonum, ac sapiens aliquid facere, quām omittere, & viciſim. Certe non minus prudenter fecisset DEUS, si non creāſſet hunc mundum, quām cūm creaverit, ejusque voluntas æquè fuſſet bona, atque laudabilis: ſicut etiam æqualiter prudenter, & bene fecit non creando alterum mundum, quām ſi eum creāſſet. **lmo ſepe** regula honestatis in aliqua actione eſt ipla voluntas Divina: nec DEUS tenetur ſemper facere, quod eſt optimum in ſe, ſeu, ut aliqui loquuntur, materialiter, ſed quod eſt optimum in hiſ circumſtantiaſ, inter quaſ ſapientiæ eſt ipla voluntas Divina, & ab hujiſ beneplacito denominatur reſ h̄c, & nunc optima: ergo ſapiencia, & bo-nitas eos non infallibiliter, & neceſſariò redderet concordes, ſed ſaltem poſſet universi gubernatio turbari. Dein, ſtante libertate pluriſum, poſſent ſaltem ſibi invicem contradicare, aut ſe mu-tuō impedi-re, conſequenter à ſe invicem penderent, eſſentque imperfecti. Tandem, ſi habent ean-dem ſemper voluntatem, non eſt ratio Deos mul-tiplicandi, ſicut cūm SS. treſ Personæ habeant eundem intellectum, ac voluntatem, ſunt unuſ DEUS. videatur etiam Arriaga de SS. Trinitate disp. 42. n. 43.

168. Dices, poſſe adſtruī aliquam ſympathiam inter Deos, ratione cuius ſemper conve-niant. Resp. vel h̄c tolleret libertatem, & red-de-re Deos imperfectos: vel non tolleret, & re-deunt priora argumenta. Dices: poſſet dici, quod quilibet gubernaret diſtinctum mundum. Resp. in primis, hoc Polytheiftas non velle. Dein vel eſſent omnipotentes, & immenſi, vel non? Si ſecundum; non eſſent Di. Si prium; tunc quilibet eſſet ubique: certe poſſet ſemper ſibi creare novos ac novos mundos, donec continget mundum alterius, & dominium etiam ibi exercere tentaret.

Solet etiam h̄c agitari quæſtio, an inter attributa Divina deueni diſtinctio virtualis, aut formalis ex natura rei: & utraque communiter à noſtriſ negatur, ac purè formalis tantum ad-mittitur. Difficultates objici ſolita, aut facile ſolvuntur ex auditis in Logica de diſtinctione in-ter intellectum, & voluntatem: aut tangunt my-ſterium SS. Trinitatis: quare, uſquedum de eo agamus, quæſtionem hanc diſferimus.

DISPUTATIO II.

De Cognoscibilitate DEI.

169. **E** Gimis hucusque de eſſentia, exi-ſtentiā, ac aliis perfectionibus Diviniſ: jam agendum de ea-rundē cognoscibilitate respectu creaturarum, ſive an, & quatenus poſſit DEUS, ejusque perfectio-nes, cognociā creaturiſ; nam quod à ſeipſo per-fectiſſime ſeu comprehenſivè poſſit cognosci, ne-mo dubitat, cūm utique intellectus Divinus ſua vi cognoscendi, & ipla etiam cognitione Divina infinita adæquare poſſit cognoscibilitatem ſui ipſius, ſeu Divinarum perfectionum ſecum identificaturum. Non autem h̄c queritur, an DEUS à creato in-tellectu cognosci poſſit abſtractivè ut Unus (an ra-tione purè naturali, vel quomodo per fidem co-gnoſcat DEUS ut Trinus, decidendum eſt in diſputatione de Mysterio SS. Trinitatis,) quod

enim DEUS poſſit abſtractivè cognosci ut Unus cum ſuis perfectionibus neceſſariis absolutis, cla-re infertur ex diſcurſibus, quibus probavimus, DEUM exiſtere, & infinitè perfectum eſſe: qua-utique de ipſo afferere non poſſemus, niſi eum ab-ſtractivè ſaltem cognoſceremus.

170. Sed h̄c queritur, an poſſit cognosci DEUS ejusque perfectiones intuitivè, ſeu per cognitionem intuitivam, qua etiam *Viſio* voca-tur, ſimiſtudine defuſumpta à viſione oculi corpo-rei; quia ſicut iſta immediatè tendit in colorem tanquam ſuum objectum, ita cognitione illa intuitiva immediatè fertur in DEUM, & illum non in alio tanquam *per ſpeculum*, & in *enigmate*, ſeu ſimiſtudine (ſicut nunc in hac vita iſpum cognoſcimus ex S. Paulo 1. Cor. 13. v. 12.) ſed in ſeipſo immediatè cognoſcit. Examinanda ſunt in ſuper moduſ, objectum, & cauſe hujiſ cognitionis, ſive an cognitione h̄c ſit comprehenſiva DEI; an omnia prædicata DEI videat; an & quomodo lu-men gloriæ, ſpecies imprefſa, atque etiam intel-lec-tus creatus ad eam concurrat: ita queſtituimus.

QUÆSTIO Unica.
De Viſione DEI, Modo, Objecto
& Cauſis ejusdem.

ARTICULUS I.

An ſit poſſibilis Viſio DEI.

171. **D** Ico 1. Defacto datur, adeoque poſſibilis eſt viſio DEI intuitiva. Conclusio eſt de fide contra aliquos Armenos, qui afferuerunt, non videri etiam à Beatis, iſlam in ſe eſſentiam Divinam, ſed tantum lucem quandam, aut claritatem, ab ea derivatam: quem errorem poſtea etiam Petrus Abailardus, & Almaricus amplexi ſunt teſte Alphonſo à Caſtro de heretib[us] l. 3. v. Beatitudo. heret[us] 1. Prob. concl. Math. 5. v. 8. dicitur: Bea-ti mundo corde, quoniam iſpi DEUM videbunt. Et 18. v. 10. Angeli eorum in cœli ſemper vident faciem Pa-tris mei. Item 1. Cor. 13. v. 12. dicuntur homines viſu-ri DEUM facie ad faciem, & 1. Joan. 3. v. 2. viſu-ri DEUM ſicut eſt. Idem definitum eſt à Floren-tino in Decreto ſeu lietiſ ſanctæ unionis non longe à fine, ubi dicitur, animas fine reatu mortuas, vel ab hoc in purgatorio emundatas, in cœlu mox recipi, & intueri clare iſpum DEUM trinum & unum.

172. Quibus verbis nota etiam dici, animas labis puras non debere expectare diem judicij, ſed mox ad viſionem DEI admitti, contra quām ſenſit Joannes XXII. tanquam Doctor privatus, non ut Pontifex; nam in articulo mortis expreſſe afferuit, ſe nihil voluisse decidere, ſenſumque ſuum Ecclesiæ judicio ſubjicere: de qua re Bel-larminus l. 4. de Rom. Pont. c. 14. quam veritatem Tridentinum quoque Seſſ. 25. in Decreto de iu-niacione Sanctorum ſupponit, & docet, dum ait, San-tos, una cum Chriſto regnantes, orationes ſuas pro hominibus DEO offerre, eosdémque ēternā felici-tate in cœlo fruentes iuocandoſ eſſe. Eandem ve ritatem apertissime definit Benedictus XI. dictus XII. Successor immediatus Joannis XXII. in ſua Decretali, quam de verbo ad verbum refert Al-phonſus à Caſtro de heret[us] l. 3. v. Beatitudo. heret[us] 6. ubi

ubi insuper Pontifex pro nostra conclusione sic loquitur de animabus sine labe mortuis, vel ab ea purgatis: *Mox post mortem suam, & purgationem prefatam in illis, qui purgatione bujusmodi indigebant, etiam ante resumptionem suorum corporum, & judicium generale post ascensionem Domini nostri Jesu Christi in cœlum, fuerunt, sunt, & erunt in cœlo, calorum regno, & paradijs cœlesti cum Christo Sanctorum Angelorum consortio aggregate, & post Christi Jesu passionem, & mortem viderunt, & vident, & videbunt Divinam Essentiam, immediate se bene, & clare, & aperte illis ostendentem.* Accedunt SS. Patres complures citati à Vasquez tom. I. in I. p. disp. 37. c. 5. Hæ rationes ab autoritate sufficient; quia positivis rationibus, à principiis fidei independentibus, probari vix potest; cum, ut postea videbimus, visio beatifica nulli creaturæ debita, aut connaturalis esse possit. Negativè tamen etiam probatur solvendo objections.

173. Ob. 1. S. Paulus, I. ad Timoth. 6. v. 16. de DEO dicit: *Lucem inhabitat inaccessibilem: quem nulus hominum vidit: sed nec videre potest: ergo visio DEI est impossibilis.* Confir. I. S. Petrus ep. I. c. I. v. 12. ait de DEO: *In quem desiderant Angeli proposcere: ergo eum non vident.* Confir. 2. Plures Patres apud Vasquezum in I. p. disp. 37. negant, DEUM posse videri & presentem S. Chrysostomus homil. 14. in Joan. dissentit ait: *DEUM videre est impossibile: quod eum nemo novit, nisi Filius:* ergo, Resp. ad authoritatem Scripturæ cum S. Augustino ep. 212. c. 15. ubi ait de DEO: *Si queris, quomodo dictus fit invisibilis, si videri potest, respondeo, invisibilem esse naturam, videri autem, cum vult, sicut vult.* Informa dist. ant. inhabitat lucem hominibus naturaliter inaccessibilem, & sic etiam eum nemo naturaliter vidit, aut videre potest. conc. ant. supernaturaliter ex speciali favore DEI. neg. ant. & conf. & hoc est, quod Augustinus intendit, dum ait, *videri, cum vult, & sicut vult;* quando scilicet vult quibusdam hunc favorem facere, & in quantum eum vult facere.

174. Nec dicas: ergo DEUM etiam tantum naturaliter fore incomprehensibilem, non autem supernaturaliter; nam Scripturæ sumi debent strictè, quando non adest ratio urgens ad eas minus strictè sumendas, qualis adest, quando DEUS dicitur invisibilis; nam si deberet intelligi omnimodi invisibilis, Scriptura sibi contradicerent: nec salvari possent Conciliorum, & Pontificum definitiones: at nulla occurrit circa incomprehensibilitatem: imò hanc ratio ipsa confirmat, ut patet inferius, ubi de comprehensibilitate DEI agemus. Ad. 1. confir. neg. conf. Angeli desiderant DEUM videre etiam in futurum; quia ejus visione nunquam satiantur, de qua re egregie S. Gregorius I. 18. moral. c. 28. Ad 2. confir. resp. Si etiam aliqui Patres id negassent, rebus nondum ab Ecclesia ita definitis, non negarent modò, tantibus his definitionibus: nec deberemus eos sequi. Videtur tamen iis honorificentius esse, si dicatur, eos non negasse omnem visionem, sed tantum, vel corpoream, vel naturalibus virtibus elicitem, vel comprehensivam, quam tantum negasse videtur S. Chrysostomus etiam Angelis; nam hanc Eunomius, ejusque sequaces, quos impugnat, sibi attribuerunt, & quidem tantam, quan-

R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

tam Pater habet de Filio; ita eum explicat S. Thomas I. p. q. 12. a. 1. ad 1. & certè S. Chrysostomus homil. 69. ad populum ait: *Justi sive hic, sive illic cum rege, & illic amplius, & propinquius, non per introitum, non per fidem, sed facie ad faciem.*

175. Quando autem idem ait, Angelos DEUM vidisse in natura assumpta, & non antè responderi potest, eum tantum velle, quod ante Incarnationem nihil potuerint comprehendere, quod DEO est proprium: postea autem comprehendisse naturam humanam, quæ assumpta est, & DEO propria facta. Quando autem idem S. Pater homil. 3. de incomprehensibili DEI natura dicit, quod Seraphini, de quibus Isaiae 6. non viderint ipsam sinceram substantialiam DEI, sed quæ videbant, condescensus erant, & indulgentia: intelligi potest, quod eam non comprehensivè viderint, seu non totaliter, & omnino sincerissime, seu ad aquatè manifestatam; sed in tantum, in quantum DEUS iis voluit indulgere, vel, ut solemus loqui, condescendere: vel quod non naturaliter, sed tantum ex superno favore, seu indulgentia, & condescensu viderint.

176. Ob. 2. Intellectus creatus non potest clarè cognoscere infinitas creaturas possibles. ergo multò minus potest clarè cognoscere, vel videre DEUM. prob. conf. DEUS est objectum longè maius, quam sint infinita possibilia: ergo. Confir. Angelus non potest videri oculo corporeo: ergo neque DEUS intellectu crearo. prob. conf. Major est distantia DEI ab intellectu creato, quam Angeli ab oculo corporeo: ergo. Resp. neg. conseq. ad prob. iterum. neg. conseq. Ad cognoscenda clarè (adeoque etiam distinctè) infinita possibilia requiritur modus cognoscendi infinitus, seu discretio clara unius ab altero in infinitum: qui modus superat intellectum creatum finitum: at verò ad videndum DEUM talis modus cognoscendi non requiritur; quia non debet comprehendendi, nec debent in eo prædicta infinita discerni. Quidam hinc afferunt Aristotelem, dicentes, eum negasse, posse à nostra cognitione attingi DEUM: quod si verum esset, deferendus esset: at negavit tantum, posse DEUM vel infinitum attingi per cognitionem infinitam. Ad confirm. conc. ant. nego conf. ad prob. iterum neg. conf. Ratio, cur Angelus non possit oculo corporeo videri, non est, quod sit perfectior, sed quod oculus sit improportionatus. Sic etiam aëris, vel sonus, licet non sit perfectior oculo, non potest videri. Sed de hoc inferioris plura.

177. Ob. 3. Quod perfectius est objectum, eo perfectior est cognitione: ergo si illud est infinitè perfectum, etiam cognitione erit infinitè perfecta: sed talis non competit creature: ergo hæc non potest DEUM videre. Resp. Hac ratione DEUS neque abstractivè, neque obscurissime poterit cognosci, quod nemo somniat. In forma dist. ant. eo perfectior est cognitione arithmeticè, neg. ant. perfectior geometricè, vel potius incommensurabiliter. conc. ant. & neg. conf. Non crescit perfectio cognitionis tantum, quantum est perfectius objectum: imò neque in certa proportione, adeoque nec strictè geometricè, sed, ut Mathematici dicunt, incommensurabiliter, hoc est, crescit aliqua ratione, quæ tamē non habeat certam mensuram, qua etiam mensurari possit objectum, ita ut determinata propor-

tio

tio possit inter ea duo assignari: unde cognitio objecti etiam infiniti manere potest finita, & talis manet in creaturis. Licet autem ratione qualisunque respectus ad objectum infinitum perfectum excedat infinitas cognitiones de objectis in perfectione finitis, non est propterea infinita perfectionis, sed ad summum ordinis superioris, nisi fiat misera quaestio de voce. Videri possunt etiam dicta n. 175.

178. Ob. 4. Creatura non potest producere infinitum: ergo neque cognoscere. prob. cons. Major requiritur perfectio ad cognoscendum, quam ad producendum; nam sol e.g. potest producere aurum, vel ignem, non tamen potest cognoscere. Resp. Ergo homo non poterit cognoscere muscam, quam non potest producere. In forma nego conseq. ad prob. neg. ill. universaliter acceptum; nam quoad multa quidem verum est, plus esse ea cognoscere, quam tantum producere; quia ad cognitionem requiritur potentia vitalis, quae est perfectior, quam virtus inanimata producendi e.g. ignem: attamen potentia producendi Angelum, vel animam rationalem, vel infinitum est major, quam tantum potentia hæc cognoscendi, ut est per se clarum.

ARTICULUS II.

An Visio DEI possit alicui creaturæ rationali esse connaturalis.

179. Dico. Visio intuitiva DEI nulli creaturæ potest esse connaturaliter debita. ita communissime Theologi contra pauculos, qui apud P. de Quirios ultrò fatentur, retineri se pondere Scholasticorum ferè omnium, qui sua scripta prelo mandarunt, ne absolute afferant possibilitatem creaturæ, cui connaturalis sit visio DEI. Prob. concil. Ex Sacris Scripturis, Concilis, & Patribus passim habetur visionem DEI esse supernaturalem: ergo non potest esse connaturalis, seu, quod idem est, connaturaliter exigere natura, qualis est omnis substantia creata ut quod, adeoque omnis creatura rationalis. prob. antec. Ad Rom. 6. v. 23. dicitur: *Stipendia enim peccati mors: gratia autem DEI vita eterna.* Si vita eterna est gratia, non est debita natura, adeoque supernaturalis. Rursus ad Rom. 11. v. 6. *Si autem gratia, jam non ex operibus: alioquin gratia jam non est gratia:* ergo visio DEI, quæ est gratia, non potest esse debita operibus naturalibus creaturæ: adeoque est supernaturalis. Imò de supernaturalitate visionis DEI adeò nullum Theologis communiter dubium est, ut ab ordine ad eam desumant supernaturalitatem aliorum entium. Confirm. 1. ex S. Augustino, qui l. 12. de civ. DEI c. 1. docet, creaturam intellectualem posse fieri beatam visione DEI, non quia creatura est (multæ enim non sunt hujus beatitudinis capaces) sed quia rationalis est: addit tamen: *Ea tamen, quæ potest, non ex se ipsa potest, quia ex nihilo creata est, sed ex illo, à quo creata est:* atqui omnis creatura possibilis ex nihilo creata est: ergo nulla suis viribus id potest, & nulli debetur.

180. Confirm. 2. Visio DEI supponit amicitiam, vel filiationem Divinam; quia est hereditas Sanctorum: atqui omnis creatura est essentia-

liter serva DEI, & nulla serva potest exigere quasi sibi debitam filiationem, & hereditatem Domini: ergo nulla creatura potest exigere visionem DEI. Hic est discursum S. Cyrilli Alexandri in Evangelium S. Joannis l. 1. c. 13. ubi explicans illud Joan. 1. v. 12 Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios DEI fieri: & agens de adoptione nostra, seu ut ait, Ut similitudine illius per gratiam filii DEI simus, ait, hanc supernaturalem dignitatem, scilicet filiationem, quæ est ius ad visionem DEI, nos non ex natura habere, sed ex gratia, ac tandem inquit: *Creatura autem, cum serva sit, nutu solùm, & voluntate Patris ad supernatura vocatur.*

181. Ob. 1. Omnis creatura naturaliter appetit suam beatitudinem, seu ultimum finem: sed beatitudo, seu ultimus finis creaturæ rationalis, saltem ut quo, est visio DEI: ergo naturaliter appetit visionem DEI: ergo est ipsi debita seu connaturalis. Resp. dist. ma. appetit suam beatitudinem naturalē. conc. ma. supernaturalem, subdist. appetit eam appetitu innato, neg. ma. elicito. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conseq. Visio clara DEI non est beatitudo naturalis, sed supernaturalis, ut dicetur fusiō suo loco sc. tr. de Beatitudine: unde non potest creatura rationalis eum appetere appetitu naturali innato, qui tantum fertur in bonum debitum: potest tamen in eum ferri appetitu elicito naturali, hoc est, appetitu tali, qui possit elici viribus naturalibus; non autem tali, qui ex naturæ insita inclinatione oriatur: talis autem appetitus elicitus potest etiam ferri in bonum indebitum, imò in impossible, saltem viribus naturalibus. vid. Gormaz de beatitud. n. 178.

182. Ob. 2. Non est supra conditionem servi, ut intueatur suum Dominum creatum: ergo, licet creatura sit serva DEI, tamen non erit ei supernaturale, videre intuitivè DEUM. Confirm. Non repugnat in DEO amor amicitiae erga creaturam in statu puræ naturæ relictam: ergo neque clara suum ostensio, ad quam sequitur visio intuitiva. antec. prob. non repugnat amicitia inter servum & Dominum in creatis: ergo nec in Divinis. Resp. neg. conseq. Intueri Dominum creatum non est fieri ipsius filium adoptivum, & frui ejus hereditate, sicut est intueri DEUM: adeoque est lata disparitas. Ad confirm. neg. ant. effet enim tantum aliquis amor benevolentia, qualis etiam potest dari in homine erga brutum: amicitiae amor exigit insuper proportionem in natura, quæ non datur in creatura in statu puræ naturæ relictæ, & non elevata elevatio autem stat in gratia sanctificante, vel aliquo æquivalente dono, vi cuius creatura rationalis fiat filia DEI adoptiva: Ad prob. neg. conseq. Inter servum & Dominum creatum ipsa natura est eadem specie, adeoque maximè proportionata.

183. Ob. 3. Lumen gloriae, quod deberet juxta nos reddere creaturam rationalem proportionatam, vel elevatam ad visionem, etiam ipsum est creatura, adeoque etiam serva: ergo vel nec istud potest exigere visionem, vel ratio servitutis non obstat. Confirm. 1. Lumen gloriae, vel etiam gratia, utpote aliquid creatum, & servum, adjicit tantum novam servitutem creaturæ rationali: ergo non elevat ad statum altiore. Confirm. 2. Lumen

Lumen non potest tollere essentialē servitudinem à creatura: ergo, si servitus obstat, lumen non prodest. Resp. 1. Lumen gloriae non sat bēne dici servum; quia per servum videtur intelligi creature rationalis; nemo enim dicit malleum, vel equum suum servum, sed instrumentum, vel jumentum &c. Verū hoc omisso, dist. cons. non potest exigere visionem sibi. conc. conseq. non potest exigere alteri. neg. cons.

184. Lumen, utpote inanime, non potest videre DEUM, nec potest esse amicus, vel filius DEI, vel possidens DEUM, quasi ex jure suo, seu propria exigentia, in suum bonum ordinata; huic enim obstat ratio servitudinis, & hoc solū est, quod Patres & Scholastici creature negant: at non negant, quod non possit dari accidentis, vel etiam substantia ut quo, exigens visionem alteri, cui tanquam specialis favor conceditur, sicut lumen gloriae exigit visionem intellectui creatus, quem tanquam supernaturalis favor ad illam elevat; nam sic nunquam sequitur, quod ulla creature connaturaliter videat DEUM. Ex hoc ulterrīus infertur, non esse possibilem substantiam intellectivam, saltem theologicè supernaturalē (quæ eo ipso est substantia ut quod) quia hæc appetitu innato exigeret tanquam sibi debitam gratiam supernam, & visionem DEI, & quidem in bonum suum, ut ipsa iis fruatur: quæ superant conditionem creature. At possibilis est substantia supernaturalis ut quo, scilicet unio Hypostatica, quæ non sibi, sed anima Christi exigit gratiam, & visionem DEI.

185. Ad 1. confir. neg. ant. quia, ut jam dictum, lumen gloriae non est propriè servum: imò adjectum creature rationali potius se habet instar regii Diplomatis, conferentis homini amicitiam DEI. Quodsi per servum aliud non intelligas, quām creaturem DEO subjectissimam, nego cons. hoc enim non impedit, quod minùs sit favor supernaturalis DEI, qui quidem non sibi, sed alteri possit exigere visionem. Ad 2. confir. neg. cons. vel potius suppositum. Servitus non obstat, quod minùs creature possit per favorem admitti ad visionem, sed tantum, ut illam non possit connaturaliter exigere sibi: prius tantum facit lumen, redditque creaturem rationalem, manente servitute essentiali, amicam DEI accidentaliter, & talem, ut propterea admittatur ad claram DEI intuitionem.

186. Ob. 4. Complexum ex intellectu & lumine gloriae totum est creature & serva: sed hoc exigit visionem intuitivam DEI: ergo creature & serva potest illam exigere. Resp. dist. mi. complexum illud adæquate sumptum, exigit visionem intuitivam Dei. neg. min. inadæquate sumptum, hoc est, lumen gloriae exigit. conc. min. & dist. cons. creature potest illam exigere sibi videnti, & visione fruenti, neg. cons. alteri, respectu cuius est favor supernaturalis. conc. cons. repte hic dicta superius.

187. Dices. Complexum hoc est perfectionis finitæ: ergo potest adæquari per aliquam creaturem simplicem, & rationalem; quia omni finita perfectioni potest dari æqualis. Resp. cum Mauro, neg. cons. habere enim se solo per identitatem illas duas perfectiones, scilicet exigere visionem, & eam frui, non competit creature, ut probatum nostris rationibus, sed soli DEO: &

longè aliud est habere illas perfectiones unitas, aliud habere eas identificatas: illud est ordinis creati, hoc est ordinis Divini. Sic etiam juxta adversarios complexum humanitatis & unionis Hypostaticæ est perfectionis finitæ, non tamen potest dari creature utramque per identitatem complexa; quis enim dicat creaturem aliquam rationalem possibilem esse, quæ exigit uniri in persona Verbo? Alii respondent, posse quidem dari creaturem rationalem perfectiorem eo comple- xo in diverso ordine, sed non in ordine exigentia ad visionem beatificam; hoc enim probatum rationibus pro conclusione adductis. Et potest hæc responsio ex occasione aliquando servire saltem pro explicatione.

188. Ob. 5. Omni accidenti debet correspondere subjectum connaturale: ergo etiam visioni DEI: atqui aliud assignari non potest, nisi intellectus creatus: ergo. Resp. neg. antec. Accidentis quidem omne exigit subjecto alicui inhære, sed non connaturali: sic calor inhæret etiam aquæ, cui contrarius est: si visio potest inhære intellectui, cui supernaturalis est. Nec dicas, omnem formam substantialem dicere ordinem ad subjectum naturale, consequenter etiam omnem accidentalem; nam disparitas late est: forma substantialis ipsa vel maximè est ordinata à natura ad faciendum compositum naturale, tanquam ad finem suum naturalem: non ita accidentis ordinatur semper ad finem naturalem; quia potest esse favor indebitus.

189. Ob. 6. Intellectus est potentia universalis: ergo potest cognoscere omnia, quæcumque intra ipsius sphærā continentur: sed intra hanc etiam continetur Deus ut visibilis: ergo. Confir. Atttingibilitas objecti non potest esse impedimento, quod minùs à potentia attingatur: ergo intelligibilitas, seu visibilitas DEI non potest esse impedimento, quod minùs intellectus eum clare intellegit, seu videat. Resp. dist. conseq. potest cognoscere omnia, & omni modo. neg. cons. aliquo modo. conc. cons. Si deberet intellectus omne suum objectum omni modo posse cognoscere, deberet etiam DEUM posse comprehendere. Ad confir. dist. ant. quod minùs attingatur à potentia proportionata, conc. ant. impropotionata. neg. ant. & cons. sic summa visibilitas solis impedit noctuam, ne eum possit bene videre: ex quo exemplo etiam habetur, non esse verum, quod quidam dicunt, potentias inferiores posse cognoscere bene omnia sua objecta. Quodsi etiam hoc verum est, saltem deberent esse proportionatae.

190. Ob. 7. Oculus corporeus corruptibilis potest videre coelos incorruptibiles: & Angelus inferior potest cognoscere superiorem: et si in his casibus non detur proportio in perfectione: ergo hæc non est necessaria. Confir. Voluntas creata potest DEUM immediate in seipso amare: ergo etiam intellectus potest immediate eum in seipso cognoscere, quod est videre. Resp. dist. ant. et si non detur proportio in perfectione physica. conc. antec. et si non detur proportio in perfectione visibilis, & visivi, vel cognoscibilis, & cognoscitivi, neg. antec. & sub data dist. conc. vel neg. cons. In allatis exemplis datur saltem proportio visibilis & visivi, cognoscibilis & cognoscitivi, ut nemo negat: at licet detur proportio in-

ter DEUM abstractivè cognoscibilem, & potentiam creatam cognoscentem, non tamen (ut probavimus) datur inter DEUM intuitivè visibilem, & potentiam creatam. Hec autem proportio longè alia est, quam præcè proportio in perfectione physica; nam licet e. g. tonus sit aliquid longè imperfectius, quam oculus, tamen videri non potest. Unde nec physicè imperfectioni objecto semper proportionata est potentia physicè perfectior, nec semper perfectiori impropotionata: debetque hæc proportio vel à communione experientia, aut persuasione, vel aliunde, unde unde demum, desumi.

191. Ad confit. neg. conf. Species etiam abstractivæ repræsentant DEUM ut immediatè in seipso amabilem, & amandum; alias in hac vita nunquam amaremus DEUM ipsum; sed tantum creaturas. At non reddunt eadem species DEUM immediatè cognoscibilem in se ipso; nam cognosci in se ipso objectum, non est tantum ipsum affirmare, vel intellectum in illud tanquam in suum terminum ultimum tendere, sed est cognoscere objectum ita, ut hoc vel per species proprias, vel per seipsum immediatè ad cognitionem concurrat. Ex quo etiam collige, cur summa amabilitas non impedit amorem immediatum sui, focus quam summa intelligibilitas immediatam sui visionem; quia scilicet potentia potest esse non tam perfecta, ut exigat species proprias, vel immediatum objecti concursum in ordine ad cognitionem: vel non tam perfecta, ut sit his speciebus, aut concursu proportionata: nil econtra appareat, cui non sit proportionata potentia ex iis, quæ requiruntur ad amorem DEI: unde ulterius infertur, omnem intuitivam visionem DEI esse supernaturem, non autem omnem immediatum amorem DEI: quidquid sit de amore DEI super omnia vel efficaci, de quo in tractatu de Gratia.

ARTICULUS III.

An DEUS possit comprehendendi ab intellectu creato.

192. **D**ico cum S. Thoma i. p. q. 12. a. 7. in corp. & omnibus Theologis. DEUS non potest comprehendendi comprehensione strictè dicta, Prob. ex eodem Angelico ibidem dicente: *illud comprehenditur, quod perfectè cognoscitur: perfectè autem cognoscitur, quod tantum cognoscitur, quantum est cognoscibile*: Sive cognitio comprehensiva est illa, quæ in ratione cognoscendi vel repræsentandi tam perfecta est, quam perfectum est objectum in ratione cognoscibilis: atqui nulla cognitio creativa potest esse tam perfecta in ratione cognoscendi, quam perfectus est DEUS in ratione cognoscibili; cùm hic sit infinitus, illa finita: ergo. Dixi, DEUM non posse comprehendendi comprehensione strictè dicta; nam illa latius dicta, qua aliud non est, quam cognitio talis, qua DEUS immediate intuitivè cognoscitur, & intentionaliter possideatur, & à qua Beati in cœlo vocantur *Comprehensores*, utique non implicat, quia defacto datur.

193. Præter hanc tamen latius dictam af-

signatur à quibusdam alia minus strictè dicta, quæ vocatur extensa, qua creatura cognoscere clare & distinctè omnia, quæ in DEO formaliter aut eminenter continentur, sed non ea perfectione, seu intensione, aut claritate, quæ esset commensurata eorum cognoscibilitati: quam tamen Suarez, P. Thysius, Amicus, Izquierdo, & alii negant esse veram comprehensionem; quia revera non adæquat omnimodi cognoscibilitatem objecti. Communius etiam ista negatur creaturæ possibilis; unde etiam negatur ipsi Christo, de quo agendum *tract. de Incarnat.* Et sanè S. Augustinus videtur impotentiam creaturæ ad DEUM comprehendendum referre in plenitudinem, seu multitudinem perfectionum, qua omnia transcendit; ita enim habet *in questionibus de Trinit.* Plenam verò *Divinitatis naturam*, nec *Angelus* quilibet, nec *Sanctorum* aliquis perfectè intelligere poterit: ideo incomprehensibilis dicitur *DEUS*.

194. Ob. I. Omnis cognitione cognoscens DEUM cognoscit illum totum: sed etiam cognitione creatæ cognoscit DEUM: ergo cognoscit illum totum: ergo comprehendit. Resp. dist. ma. cognoscit totum, & totaliter, seu cognitione adæquate ejus cognoscibilitatem, neg. ma. non totaliter, seu cognitione non adæquate ejus cognoscibilitatem conc. ma. & conc. min. sub priori distinctione conc. vel neg. primam, & absolute nego secundam conseq. DEUS etiam per cognitionem consuissimam, qua dico e. g. *Omne ens*, cognoscitur totus; quia indivisibilis est: sed non cognoscitur totaliter, seu cognitione commensurata ejus cognoscibilitati: sicut etiam per quemlibet amorem amatur totus, sed non totaliter, seu amore adæquate ejus amabilitatem.

195. Dices. Ex eo, quod plus de objecto cognoscatur, etiam cognoscitur plus ipsum objectum: ergo etiam ex eo, quod totum objectum cognoscatur, cognoscitur objectum totaliter. Resp. om. ant. neg. conf. Plus cognosci objectum potest habere duplum sensum. Primò quod una pars objecti successivè cognoscatur post alteram, qui sensus tantum locum habet in rotis divisibilibus: & quidem verum est, quod, quæ plures partes cognoscuntur, eò plus etiam totum, saltem materialiter acceptum, cognoscatur: sed hic sensus non venit ad rem; quia DEUS est indivisibilis. Secundò potest habere sensum, quod objectum, prius jam totum cognitionum, clarius cognoscatur: & hic sensus non est universaliter verus; non enim verum est, quod, quando plures formalitates cognoscuntur, etiam objectum plus, seu clarius semper cognoscatur; nam cognitione, quæ dico: *Omne ens, vel omne cognoscibile*, cognoscit omnes formalitates, & omnia connotata; sed obscurissime, & non totaliter, seu commensurata ad meritum objecti, etiam creati. Unde ex eo, quod omnes formalitates DEI, vel totus DEUS realiter cognoscatur, non sequitur, quod cognoscatur totaliter, seu cognitione adæquate meritum ipsius, qualis esse debet, quæ comprehensiva foret. In quo autem stet major claritas cognitionis, disputant Logici: & ii fortè optimè sentiunt, quid a posteriori defumendum dicunt, aijuntque, illam cognitionem esse clariorem, vi cuius ad plures quæstiones de objecto responderi potest.

196. Instabis: Capsa plumbea potest comprehendere aurum: ergo res comprehendens non debet esse tam perfecta, quam res comprehensa; ergo neque cognitio comprehensiva DEI debet esse tam perfecta, quam DEUS. Resp. dist. conf. non debet esse tam perfecta in linea comprehensionis. neg. conf. in linea alia. conc. primam, & nego secundam conf. Linea comprehensionis materialis est capacitas ad aliquid in se concludendum, quam utique habet plumbum respectu auri, si sat capax sit: & ad hanc comprehensionem nil facit perfectio alterius linea, vel speciei; nam aurea capsula, quantumvis multò perfectior plumbō, non poterit hoc comprehendere, si non sufficienter sit capax. Pariter cognitio comprehensiva non debet in omni linea esse tam perfecta, quam objectum; nam cognitio Angeli, utpote accidens, non est tam perfecta, quam anima rationalis, quam comprehendit: sed tantum debet esse tam perfecta in linea cognoscens, quam perfectum est objectum in linea cognoscibili: in qua tamen nulla cognitio potest DEO commensurari.

197. Ob. 2. Juxta nos nulla creatura possit comprehendere aliam: hoc est falsum: ergo. prob. ma. Quilibet creatura potest cognosci cognitione Divina: ergo si cognitio comprehensiva debet esse tam cognoscitiva, quam objectum est cognoscibile, nulla cognitio creata potest esse comprehensiva. Resp. neg. ma. ad prob. dist. ant. ita, ut exigat ex merito suo cognitionem Divinam. neg. ant. ita, ut tantum passivè ad illam se habeat. conc. ant. & dist. conf. si debet esse tam cognoscitiva, quam objectum est cognoscibile supra meritum suum, & tantum passivè. conc. conf. si tantum debet esse tam cognoscitiva, quam objectum est cognoscibile ex merito suo. neg. conf. nam hoc secundum tantum requiritur ad cognitionem comprehensivam.

198. Ob. 3. DEUS semper potest magis & magis cognosci: ergo tandem omnino totaliter. Confir. 1. DEUS potest totaliter uniri creaturæ per unionem physicam: ergo etiam per unionem intentionalem, seu cognitionem, quod est comprehendendi. Confir. 2. Beati in celo cognoscunt cognitionem DEI, qua is seipsum comprehendit: ergo cognoscunt in ipsa DEUM comprehensivè cognitum: ergo etiam ipsum comprehendunt. Resp. neg. conf. semper tamen creatura fit in linea cognitionis comprehensivæ, sicut etiam amor DEI, si in infinitum syncategorematice crescat, nunquam æqualis erit amabilitati Divinae. Ad 1. confir. resp. neg. ant. quia DEUS absolute potest semper pluribus & pluribus, imò etiam semper perfectius physicè uniri. Resp. 2. Si etiam antecedens posset probari, negaretur paritas & consequentia ob speciales rationes pro nostra conclusione. Ad 2. confir. dist. ant. cognoscunt eam cognitionem comprehensivè. neg. ant. modo cognoscendi inferiore. conc. ant. & eodem modo dist. 1. conseq. & neg. absolute 2. dum. Ipsa cognitione comprehensiva DEI, utpote objectum Divinum & infinite perfectum, adeoque infinite cognoscibile, non potest adæquari ulla cognitione creata: consequenter nec objectum ab ea representatum. Fors posset moveri adhuc dubium, an eo

ipso comprehendenderetur objectum cognitionum, si comprehendenderetur ejus cognitionis comprehensiva: sed non est opus novam difficultatem, & questionem hic moveare.

ARTICULUS IV.

Quid videatur in DEO per visionem intuitivam, & an ipse per illam necessario videatur ut Trinus.

199. Dico 1. DEUS defacto à Beatis videtur per visionem intuitivam, seu beatificam Trinus &

Unus. Conclusio est de fide, & clarè definita à Florentino citat. n. 171. ubi Beati dicuntur *intueri clarè ipsum DEUM trinum, & unum*. Infertur idem ex verbis Apostoli. 1. Cor. 13. v. 12. *Videmus nunc per speculum in anigmate, tunc autem facie ad faciem.* Ex quibus colligitur, visionem correspondere fidei, & ea clarè videnda, quæ nunc obscurè creduntur: inter quæ primarium est mysterium SS. Trinitatis.

200. Dico 2. Defacto etiam videntur à Beatis omnes perfectiones primariae DEI. Ita communissima, & certa. Per perfectiones autem primarias non malè intelliguntur illæ, quæ in suo conceptu formaliter dicunt specialem perfectionem simpliciter simplicem non contentam jam in alia perfectione magis universali: vel quæ constituunt Essentiam Divinam physicè acceptam, quæque ex conceptu suo nullum dicunt respectum ad ullam rem creatam in particulari. Tales sunt immensitas, aeternitas, simplicitas, omnipotētia, omniscientia, & similes. Hæc prædicata à Beatis videri infertur 1. ex eo, quod videant Divinam essentiam clarè & aperte se illis ostendentem, ut habet Benedictus XI. cit. n. 172. ergo debent videre prædicata & perfectiones, non tantum sub aliquo conceptu confuso, sed claro, & distincto, seu distinguente perfectiones saltem primarias inter se. 2. probatur ex SS. Patribus. S. Augustinus. l. 20. de civ. DEI c. 21. ait. *Videbimus. Sed quid nisi DEUM ... & omnia, que nunc non videamus, credentes autem ... cogitamus;* hoc est, videbimus ea, quæ nunc credit Ecclesia, seu quæ docet fides: atqui fides docet prædicata primaria DEI, omnipotentiam, aeternitatem &c. ergo. S. Nazianzenus orat. ii. de S. Gorgia n. 27. sub finem loquens de Beatis, ait, quod inter ea, quibus fruuntur, sit etiam suprema Trinitatis purior & perfectior illuminatio, non jam vestram mentem, ac per sensus diffusam sufficiens, sed totam se toti menti contemplandam & tenendam præbentis, totaque Divinitatis lumine animis nostris affulgentis. Similia haber orat. 15. in plagam gryphinis n. 30. seu ante medium. Quæ utique indicant, DEUM saltem quoad prædicata primaria videri. Accedit authoritas communissima Theologorum, quæ sola huic sententia ingens pondus faceret.

201. Dico 3. Beati vident etiam in DEO aliquas perfectiones secundarias: imò etiam aliquas terminationes contingentes, supposita sententiâ de adæquata identitate reali earum cum DEO, sed non omnes; nam in primis, cum perfectiones secundariae continentur in primariis, jam latè cognoscuntur in istis, & nova ha-

rum cognitio est tantum repetitio quædam, & extensio quasi visionis perfectionum primiarum, quæ ad substantiam visionis beatificæ non requiriatur; alias, cùm sint prædicta secundaria infinita, in quantum se extendunt ad terminos infinitos, e.g. omnipotencia ad infinitas species possibles, debent Beati ista omnia clarae & distincte cognoscere, adeoque habere aliqualem, quamvis non strictè dictam comprehensionem DEI, quam SS. PP. negant, Augustinus præsertim, quem citavimus n. 193. unde sufficit, si hæc omnia realiter & implicitè cognoscantur: nec repugnat hæc qualiscunque confusio visioni beatifica, ad quam sufficit clara, & distincta intuitio prædicatorum primiorum. Servit tamen visio aliquorum secundariorum prædicatorum ad accidentalem beatitudinem, & intra suos limites etiam Beatis ab optimo DEO indulgetur. Quod attinet ad terminaciones contingentes Decretorum Divinorum formaliter distinctorum, cùm hæc iterum sint innumera, imò infinita, non spectat ad Beatum omnium scire; quia ad ipsum non attinent: at verò decet optimum DEUM, ut amicis suis saltem ea ostendat, quæ ipsos concernunt: unde mirabiles circa se, sibique conjunctos providentia Divina dispositiones, & similia, quilibet Beatus videbit cum summo solatio. Quæ adhuc alia, præsertim creata, Beati in DEO videant, vel etiam extra visionem beatificam per alias cognitiones intelligentiam, convenientius dicemus in tract. de Beatitudine; cùm hic de DEO jam alias sit valde amplius. Unde is omisssus.

202. Dico 4. De absoluta potentia posset DEUS videri intuitivè, non visis Personalitatibus, vel etiam visâ unâ Personâ sine altera. ita Scotus cum suis communiter, Paludanus, Palatius, Alarcon, Granadus, Hurtadus, Quiros, Arriaga, Salas, Rhodes, Gormaz, Platelius, ac alii. Prob. conclusio. Si implicaret DEUM ita videri, vel implicantia daretur ex parte visionis intuitivæ, vel ex parte objecti: neutrum potest dici: ergo. prob. min. quoad 1. partem. De ratione visionis intuitivæ tantum est, ut cognoscat immediatè in seipso objectum, quod aliquando existit: non autem est de ratione ipsius, ut adæquate vel quidditativè, vel omni modo cognoscat objectum, sicuti est, seu distinctè quoad omnes ejus formalitates; nam si hoc requireretur, non posset homo quidquam, nec accidens, intuitivè cognoscere, quod non est verum: ergo de ratione visionis intuitivæ DEI non est, ut videat omnia ejus prædicta; etiam relativa: adeoque ex parte humi non implicat DEUM videri sine ipsis, seu tantum ut Unum.

203. Prob. jam min. quoad 2. p. Objectum, quamvis sit simplicissimum, potest videri intuitivè, quin videantur distinctè omnia ejus prædicta; quia potest videri non totaliter; cùm visio non sit comprehensio: ergo neque datur implicantia ex parte objecti. Confirm: hæc ratio. Deus etiam est objectum simplicissimum respectu cognitionis abstractivæ e.g. actus fidei: & tamen per hunc potuit cognosci, imò in antiquo testamento cognitus est à plurimis tantum ut Unus; nam plurimi tunc mysterium SS. Trinitatis non agnoverunt.

204. Confirm, conclusio 1. Res potest videri sine eo, quod est extra rationem ipsius; sed Per-

sonæ sunt extra rationem essentiæ Divinæ: ergo, videtur tutò posse supponi; quia videtur nulla ratione posse probari oppositum. mi. est clara; alias enim, cùm essentia tota sit cuilibet Personæ identificata, deberent etiam Personæ esse inter se identificatae, quod est contra fidem. Confirm. 2. Si potest eadem simplicissima entitas uniri, quamvis non uniatur identificatum, e.g. natura Divina uniri humanæ aliquo modo, quo non unitur Paternitas, poterit etiam videri essentia non visis Personis: si autem potest videri essentia sine Personis, virtualiter tantum distinctis, poterit multò magis videri Persona una sine altera, realiter distincta. Nec dicas, cognoscendo Personam cognosci quoque essentiam; nam etiam hoc positò non sequitur, cognosci vel videri quoque alias Personas; quamvis enim hæc essentiæ identificatae sint, sunt tamen ab ea virtualiter distinctæ, nec ex alio capite essentiæ visâ debent videri, ut probavimus.

205. Ob. 1. contra 4. conclusionem (nam contra tres priores nil alicuius momenti solet opponi, vel in tractatu de Beatitud. opportunitus afferri, aut ex hucusque dictis potest solvi) Christus Dominus Joan. 14. v. 9. dicit Philippo: *Qui videt me, videt et Pater meum:* & mox addit: *Non creditis, quia ego in Patre, et Pater in me est:* ergo ratio, cur videatur Pater in Filio, est unitas naturæ: ergo non potest videri natura sine Personis; alias ratio Christi fuisset nulla. Resp. in primis: ex hoc textu etiam probaretur eodem modo, imò immediatius, non posse credi DEUM ut Unum, quin creditur ut: Trinus; nam Christus clarè agit de actu fidei *Non creditis* &c., quod videtur falsum, ut supra dictum n. 202. Resp. 2. dist. 1. conf. cur videatur Pater in Filio essentialiter, seu quoad essentiam. conc. 1. conf. cur videatur personaliter. neg. 1. & 2. etiam conf. Ut rectè probat Salas, Christus tantum voluit dicere, non posse videri se, sive suam essentiam, quin etiam Pater quoad essentiam videatur, seu essentia Patris. Et sic etiam loquitur S. Chrysostom. homil. 73, in Joan. dum ait: *Qui meam substantiam videt, videt et Patrem.* & S. Greg. Nazianzenus orat. 49. de fide post medium in hunc textum Joan. 14. ait: *Non immerito: quia Filius DEI de DEO Paternatus est,* & ideo de unitate substantiae, & de Majestate Divinitatis unum sunt. Similia habet S. Augustinus. Resp. potest 3. cum Rhodes disp. 2. de DEO. q. 3. sec. 1. s. 2. ad 3. Christum loqui de visione, prout defacto contingit, de potentia ordinatio, (ut loquitur hic auctor) non autem negare, quod possit aliter contingere.

206. Ob. 2. S. Thomas 2. 2. q. 2. a. 8. ad 3. dicit de DEO: *Secundum quod intelligitur in se ipso, prout videtur à Beatis, non potest intelligi sine Trinitate Personarum:* ergo nostra conclusio non subsistit. Confirm. Idem Angelicus 3. p. q. 3. a. 3. in corp. etiam est nobis contrarius: ergo. Resp. neg. conf. Primo loco, ut rectè Gormaz, S. Thomas loquitur tantum de visione, prout nunc datur in Beatis, prout videtur à Beatis: non autem de possibili: imò, cùm addat S. Doctor: *Et iterum ipsa visio Personarum Divinarum perducit nos in beatitudinem:* infert Gormaz de beatit. n. 316. eum inuincere, quod visio Personarum non sit ipsa beatitudo, sed tantum ejus proprietas. Altero loco S. Do-

S. Doctor tantum dicit, quod cognoscens DEUM, sicut est, debeat omnia cognoscere, & nihil posse remanere in DEO, quod non cognoscatur: quod non negamus; nam is, qui videret DEUM solummodo ut Unum, unique non cognosceret eum omni modo, sicut est: at neque S. Doctor per haec negat possibilem talem cognitionem intuitivam, quae DEUM non cognoscatur omni modo, sicut est.

207. Ob. 3. Implicat, videre identitatem cum Personis, & non videre Personas: hoc juxta nos deberet fieri: ergo. Confirm. 1. Implicat videre Petrum non viso Petro: ergo etiam implicat videre essentiam Divinam, non visis Personis, prob. conf. Ista non minus identificantur essentiae, quam Petrus sibi ipse: ergo. Confirm. 2. Si esset tantum una Persona, non posset videri essentia, non visam illam: ergo neque potest videri non visis tribus. Confirm. 3. Visio solius essentiae esset cognitione abstractiva; quia abstraheret essentiam a Personis: ergo non esset intuitiva Resp. dist. ma. implicat ita videri identitatem formaliter, seu sub ratione explicita identitatis cum Personis, omnia, materialiter tantum, & sub ratione essentiae. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Ad 1, confirm. om. antec. neg. conf. ad prob. dist. antec. ita tamen, ut virtualiter distinguantur ab essentia, & realiter inter se. conc. ant. ut non ita distinguantur. neg. ant. & conf.

208. Impossibilitas distinctionis virtualis tum majoris, seu intrinsecæ, tum minoris seu extrinsecæ in creatis facit, ut Petrus non possit cognosci, quin omnia identificata cognoscantur: alias enim, si possent dari præcisions objectivæ, negari posset major; quia posset realiter cognosci Petrus sub aliquo prædicato, & non sub alio, adeoque posset idem cognosci, & non cognosci: ideo omisi ma. Talis impossibilitas non datur in natura Divina, & Personis. Ad 2, confirm. neg. ant. quia, supposita præsertim sententiæ, quam trad. de Trin. amplexus sum, quod ipsa essentia Divina sit realiter, & virtualiter subsistentia absolute, posset in eo casu videri essentia sine Persona Relativa. Ad 3. confirm. resp. posse hic fieri quæstionem de nomine. Si per abstractivam intellegitur cognitione, quæ non omnia realiter identificata formaliter, & clare cognoscit, poterit etiam cognitione intuitiva esse abstractiva, ut est clarum in infinitis cognitionibus creatis, maximè humanis: sed hic modus loquendi est impróprius. Si autem intelligitur cognitione objecti per species alienas propositi, uti communiter solet intelligi, non erit abstractiva dicta visio essentiae sine Personalibus.

209. Ob. 4. Non potest cognosci homo non cognito rationali: ergo nec essentia Divina non cognitæ Trinitate. prob. conf. Non magis est de essentia hominis esse rationale, quam de essentia DEI esse Trinum: ergo. Confirm. Non potest videri essentia Divina, nisi videatur communicabilis tribus Personis: sed non potest talis videri, nisi videantur Personæ: ergo. Resp. conc. ant. neg. conf. ad prob. neg. ant. Personæ Divinæ non constituant essentiam Divinam, nec ingreduntur definitionem essentiae Divinæ, ut ex eo patet, quod essentia sit communis tribus, non autem Personæ: at verò rationale constituit essentiam hominis, & ingreditur definitionem. Ad

confirm. resp. ut supra n. 207. de identitate, dist. ma. nisi essentia videatur ut communicabilis materialiter: sive nisi videatur, quod est communicabile. contra, nisi videatur formaliter sub ratione explicita communicabilis. neg. ma. & dist. sic min. neg. conf. Si dicas, hac ratione non videri clare prædicatum primatum essentiae, resp. non esse necesse, absolute & metaphysicè, ut quæcumque visio intuitiva DEI exprimat omnia prædicta prima, quamvis id faciat visio, quæ defacto datur.

210. Ob. 5. Vel illa visio esset diversæ speciei ab ista, quæ defacto datur, vel non: neutrum potest dici: ergo. Resp. neg. min. & dico, fore specie diverlam, saltem in consideratione physica; quia respiceret aliud saltem virtualiter objectum, & esset repræsentatio diversa: sicut etiam videtur actus fidei de DEO ut Trino saltem specie physica differre ab altero de DEO tantum ut Uno. An autem in consideratione theologica sit diversa visio, an non, parum resert; quia tandem totum reducetur ad quæstionem de nomine. Salas contendit, non esse specie diversam visionem, eti modò plura, modò pauciora objecta repræsentent: quod tamen mihi videtur difficile.

211. Ob. 6. Visio DEI Unius, & non Trini, non esset satiativa appetitus rationalis: ergo non esset intuitiva DEI. prob. ant. Videns Deitatem sine Personis esset inquietus, donec videret, cuius esset Deitas, seu infinita perfectio: ergo. præteriam conf. Visio intuitiva debet esse beatifica: obz go debet esse satiativa. Resp. 1. Salas. neg. conf. ad prob. neg. ant. Non omnis visio intuitiva, ut ait hic author, debet esse beatifica, sed tantum illa, quæ defacto datur. Resp. 2. Gor-maz & alii. neg. ant. Beatitudo objectiva, seu finis ultimus creature est Deus ut Unus; nam convertuntur motu ratio ultimi finis, & primi principii, juxta illud Apocalypsis c. 1. v. 8. Ego sum Alpha & Omega, principium & finis: atqui DEUS ut Unus est principium omnis creature: ergo etiam ut Unus est finis ultimus. prob. subsumptum. Ut communiter docetur, creature habent connexionem cum DEO, & dependentiam ab eo ut Uno, non ut Trino, & virtus productiva creature stat in sola essentia; alias non esset communis tribus. Dices: DEUS ut omnipotens est primum principium: ergo beatus erit, qui tantum videt omnipotentiam. Resp. neg. ant. Primum principium debet continere eminenter omnem perfectionem creatam, adeoque formaliter omnes perfectiones increatas: debet etiam esse ens à se, debet esse sapientissimus provisor &c. ergo non tantum ut omnipotens, sed ut infinite perfectus perfectionibus absolutus, erit primum principium.

212. Ad probat. ant. superioris nego ant. Essentia ut virtualiter distincta à Relationibus est jam infinitum bonum, nec ista superaddunt bonitatem, ut dicimus trad. de Trinitate: at videns bonum infinitum non haberet desiderium plus videndi, saltem tale, quod inquietaret: desiderare autem aliud tantum per desiderium non inquietans (si tale etiam daretur in Beato) non impedit beatitudinem; nam e. g. animæ beatæ desiderant reunionem cum corpore: itemque doles gloriose corporum. Accedit, quod probabili

babilis præter tres subsistentias relativas datur quarta absoluta, virtualiter etiam identificata essentia: adeoque per visionem DEI unius videtur bonum infinitum subsistens, quo viso non est, quod quis amplius videre cuperet, præsertim si de ejus communicabilitate nil cognosceret: tunc enim non amplius distingueret essentiam à Persona: qua ratione tamen non deberet habere positivum errorem, sed tantum negationem plenioris scientie, quæ non repugnat in vidente DEUM. Utraque responsio, seu quam Salas, seu quam Gormaz dat, satisfacit objectioni: secunda tamen est generosior.

213. Dices 1. Visio beatifica debet videre DEUM, sicuti est, ex illo 1. Joan. 3. v. 2. Cùm apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est: ergo debet DEUM videre ut Trium. Resp. dist. ant. visio, quæ nunc datur in Beatis, conc. ant. quæ tantum possibilis est. neg. ant. & conf. De illa loquitur S. Joannes, non de alia tantum possibili. Resp. 2. dist. ant. debet videre DEUM, sicuti est, hoc est, omni modo, quo est, & quoad omnes proprietates. neg. ant. aliquo modo, scilicet quoad essentiam, & simul non debet videre aliter, quām est, affingendo ei aliquid. conc. ant. & neg. conf. Cur adversarii non dicunt, quod visio DEUM debeat videre quoad omnia prædicta etiam secundaria?

214. Dices 2. Hac ratione posset dari visio intuitiva DEI, quæ DEUM non discerneret ab omni creatura, qualem videtur admittere Arriaga: sed hoc est absurdum: ergo. Resp. neg. ma. Visio intuitiva non quidem debet objectum suum discernere à proflus omni alio: debet tamen discernere nimium inter se dissimilia. Sicut visio ocularis intuitiva potest esse talis, ut non discernat canem, & lupum, attamen debet discernere altissimum montem, & murem. Et tamen DEUS & creatura adhuc infinitè magis distant. Dices 3. Appetitus gratiæ (quæ est semen gloriæ) in ordine ad beatitudinem non satiatur per illam cognitionem: ergo nec appetitus intellectus. Resp. dist. ant. appetitus gratiæ in ordine ad beatitudinem essentiale. neg. ant. in ordine ad beatitudinem integralem, om. ant. & neg. conf. Gratia est semen gloriæ etiam accidentalis: imò juxta multos etiam appetit dotes corporis gloriose, quæ certò non sunt de essentia beatitudinis.

215. Ob. 7. DEUS ut Unus non est objectum beatitudinis sua, sed ut Trinus: & Relationes Divinæ sunt objectum primarium beatitudinis Divinæ: ergo etiam pertinent ad objectum beatitudinis nostræ, quæ est participatio Divinæ. Resp. 1. me jam dixisse ex Salas n. 211. visionem DEI ut Unius non necessariò debere defendi tanquam beatificam. Resp. 2. om. ant. neg. conf. Nostra beatitudo non est participatio Divinæ quoad omnia. Sic etiam DEUS non potest se amare tantum ut Unum: & tamen potest ut Unus amari ab hominibus, & ab innumeris ita fuit amatus, præsertim in antiquo testamento, ubi mysterium SS. Trinitatis paucis fuit notum.

216. Respondent aliqui 3. neg. ant. Non omnia, quæ DEUS necessariò cognoscit, sunt objectum essentialiter requisitum ad ejus beatitudinem; nam etiam necessario cognoscit creatu-

ras possibles. Unde dicunt, Relationes esse tantum proprietates objecti primarii beatitudinis Divinæ: & verum quidem esse, quod DEUS sine cognitione Relationum non esset beatus arquitivè: sicut si non cognosceret creature possibiles; quia non cognosceret comprehensivè (qualis cognitio necessaria est ad beatitudinem DEI) naturam exigentem has Relationes, & essentialiter connexam cum possibilitate creaturarum: at non esse verum, quod formaliter non esset beatus ob non cognitas Relationes.

ARTICULUS V.

An DEUS posset videri oculo corporeo.

217. Dico. DEUS nec naturaliter, nec supernaturaliter potest in se videri oculo corporeo. ita communissima cum SS. Ambrosio, Hieronymo, Athanasio, Gregorio Nazianzeno, quos citat S. Augustinus epist. iii. quibusque ipse, quamvis non omnino firmissime, consentit: item cum S. Thoma 1. p. q. 12. a. 3. Prob. Videre DEUM est non tantum producere ejus visionem (nam etiam lumen gloriae concurrit ad productionem visionis DEI, quin eum videat) sed est speciali modo, seu vitaliter DEUM percipere: atqui oculus corporeus, tanquam potentia materialis, non potest vitaliter percipere Deum, utpote objectum pure spirituale: ergo. min. est communissima; quia objectum spirituale est extra totam sphæram attingibilitatis, seu perceptibilitatis potentie materialis: & potentia materialis ad objectum spirituale se habet ut sonus ad potentiam vivificam, vel color ad potentiam auditivam: certè non potest ostendi major impropositio inter ista, quām inter illa: interim clarum est, sonum non posse videri, nec colorem audiri.

218. Confirm. Oculi hominum non sunt meliores oculis brutorum (nam quod illi informant anima rationali, non facit eos melius sensitivè videre: multa enim bruta melius vident, quām homines: nec ex eo, quod homo simul possit intelligere, infertur, quod etiam possit perspicacius videre) sed oculi brutorum neque supernaturaliter possunt DEUM videre: ergo nec oculi hominum, min. negari non potest, nisi quis velit admirare, quod bruta quoque possint supernaturaliter elevari ad Deum amandum amore beatifico, adeoque ad fruendum tota beatitudine creaturæ rationalis; neque enim est major impropositio inter appetitum sensitivum, & DEUM amandum, quām inter visum sensitivum, & DEUM videndum. Imò etiam debet admitti, quod bruta possint elevari ad cognoscendum honestum, & in honestum, & ad hoc liberè vel amplectendum, vel fugendum, consequenter ad merendam gloriam. Quin ulterius vix erit ratio negandi potentie inanimatis, e.g. lapidi aptitudinem pallivam, & elevabilitatem supernaturalem ad cognoscendum, & amandum DEUM: quæ absurdia utique admitti non possunt.

219. Ob. 1. Job. c. 19. v. 26. § 27. dicit de se ipso: In carne mea video DEUM meum: quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspiciuntur sunt: & iterum c. 42. v. 5. Auditu auris audi-

dixi te: nunc autem oculus meus videt te. Jacob Patriarcha Gen. 32. v. 30. ait: Vidi DEUM facie ad faciem. Iaia c. 6. v. 1. de se ait: Vidi Dominum sedentem super solium excelsum. Baruch 3. v. 38. dicit de DEO. Post hec in terris visus est: sed haec Scriptura testimonia probant DEUM videri oculis corporeis: ergo. Resp. neg. min. Textus hi, & alii similes, si qui adducantur, explicandi sunt aliquando de visione intellectuali, qua etiam Angeli dicuntur videri faciem Patris, sive DEI, et si oculos corporeos non habeant: & quamvis aliqui SS. Patres Angelis etiam videantur tribuisse corpora, probabilius tamen est, non tribuisse vere talia, ut videbimus in tract. de Angelis. quodsi etiam aliqui vera corpora iis tribuissent, cum aliis pluribus ab iis recederemus, quod verò Angelii videant faciem Patris, ipse Christus dixit, qui Angelis corpus non tribuit. Tali autem intellectuali visione DEUM speravit videri, vel etiam vidit Job in carne, non per carnem, sicut scilicet videbunt DEUM. Beati in celo post diem judicii, & oculis mentis, quamvis intra corpus latentibus. Aliquando verò explicandi sunt textus de visione DEI non in seipso, sed in corporea specie, in qua apparuit, ut videtur cum vidisse Jacob, & Iaia: vel de DEO - Homine, seu Christo, qui in sua humilitate (non autem in Divinitate) oculis corporeis visus est: & de hoc loquitur Baruch, qui ibidem addit: Et cum hominibus conversatus est.

220. Ob. 2. S. Augustinus l. 22. de civit. DEI c. 29. Cùt refert etiam S. Thomas. 1. p. q. 12. a. 3.) docet, post resurrectionem corporum oculos glorificatos non tantum acutius visuros, sed vim talium habituros, ut videant etiam incorpoream: sed sic possunt videri etiam DEUM: ergo. Resp. S. Thomas, S. Augustinum tantum eam questionem agitare, sed nihil decidere: & rectè; nam sub finem capituli sic habet: Aut ergo per illos oculos sic videbitur DEUS, ut aliquid habeant in tanta excellentia menti simile, quo & incorpoream naturam cernatur, quod ulla exemplis sine scripturarum testimoniosis divinarum vel difficile, vel impossibile est ostendere: aut quod est ad intelligentium facilius, ita DEUS nobis erit notus, atque conspicuus, ut videotur spiritu à singulis nobis in singulis nobis. Quando verò S. Aug. epist. 111. ad Fortunatum, rogat hunc, ut se excusat alicui Episcopo, qui offendit fuerat in eo, quod S. Augustinus negavit, DEUM oculis corporeis visibilem esse, ne scilicet DEUS corporeus esse crederetur: statim addit S. Doctor, idem negare SS. Ambrosium, Hieronymum, Nazianzenum, & Athanarium, unde hoc loco magis est pro nobis, quam contra nos; quamvis nec hic firmus in hac opinione videatur, ut patet ex tota epistola, in qua sub finem addit, se velle placide audire Episcopum illum docentem, sed ab eodem etiam se debere placide audiri inquirentem, id est, examinante hanc questionem. vid. Vasquez in 1. p. disp. 40. c. 1.

221. Ob. 3. Ignis potest cruciare dæmones: ergo ens materiale est proportionatum ente spirituali. Resp. dist. cons. est proportionatum, seu habet potentiam obedientiam, ut elevetur ad physicè producendum aliquid in ente spirituali, vel etiam ad producendum ens spirituale. om. cons. est proportionatum ad id vitaliter, vel formaliter percipiendum. neg. conseq. Jam diximus: videre non est tantum producere visionem, sed est

R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

formaliter, seu vitaliter percipere: hinc transmitto, quod oculus corporeus possit supernaturaliter elevari ad physicè producendam visionem DEI, at non ad videndum DEUM. Sed & ignis non urit dæmones, sed ad summum in iis supernaturaliter producit aliquam qualitatem spiritualem molestissimam instar adustionis. Neque etiam dæmones formaliter percipiunt calorem, nec formaliter uruntur; quia ipsi, utpote spiritus, sunt improprioportionati ad formaliter percipiendas qualitates purè materiales.

222. Ob. 4. Licet intellectus naturalis sit improportionatus objecto supernaturali e.g. DEO clarè in se videndo, ut suprà diximus, tamen potest supernaturaliter fieri proportionatus, & DEUM intuitivè videre: ergo à pari idem poterunt etiam oculi corporei. Resp. neg. cons. & partatem. Objectum supernaturale superat quidem potentiam naturalem, sed non eodem modo, quo objectum spirituale potentiam materialem; nam, licet potentia naturalis non habeat proportionem adaequatam, seu completam ad attingendum objectum supernaturale, tamen habet inchoatam, & compleibilem: at verò potentia materialis in ordine ad objectum spirituale nullam habet prorsus proportionem, nec inadæquatam, & compleibilem. Neque in hac re tantum attendendus est excessus perfectionis (quia etiam minimum accidens spirituale, etiam naturale, non potest percipi à potentia materiali) sed attendi debet excessus proportionis, seu sphæræ attinabilitatis, an nempe objectum habeat illam rationem formalem specificam, sub qua ab hac potentia possit attigi, quæ in casu nostro omnino deest.

ARTICULUS VI.

An sit possibilis, vel ad visionem beatificam necessaria species impressa DEI.

223. Species intellectualis aliud non est, nisi similitudo quædam objecti, per quam intellectus cognoscit objectum. Est autem duplex Expressa, & Impressa. Prior est ipsa representatio ab intellectu producta, per quam formaliter objectum intelligit: & vocari etiam solet *verbum mentis*, quod tamen ex communi nostrorum non est aliquid distinctum ab ipsa cognitione: unde species expressa creata realiter aliud non est, quam ipsa cognitione. Species autem impressa est quædam qualitas intellectui immissa, ex natura sua ordinata, ut cum intellectu ad producendam speciem expressam, seu cognitionem concurrat loco objecti, quod vel non potest, vel non vult per seipsum immediatè concurrere. Non malè quædam speciem impressam comparant sigillo, quod cere impressum efficit representationem insignium gentiliorum: quam representationem expressam in cera comparant deinde cognitioni, seu species expressæ.

224. Notandum tamen insuper, speciem impressam duplē assignari, unam, quæ se habet tantum ut quo, ita, ut non habeat rationem obje-

F
cti

cti, quod cognoscitur, sed tantum rationem medii, quo concurrit objectum, quod cognoscitur: alteram, quæ se habet ut quod, seu, quæ immediate cognoscitur tanquam objectum immediatum, & mediante ea objectum ultimatum: atque hæc vocatur species impressa objectiva. Aliqualis similitudo rei hujus potest desumi ex speciebus visivis, quæ, si immediate incident ab objectis in oculum, se habent ut quo: si vero per vitra optica, vel per cameram, ut vocant, obscuram, prius immittantur in chartam, vel telam, in qua fistuntur, & eam quasi pictam aliquam imaginem faciunt, habent se ut quod, & dicuntur species objectivæ; quia ipsæ constituunt aliquod objectum, in quod immediate vultus tendit, & mediare tantum in objectum, à quo species primò fuerunt emissæ. His notatis

225. Dico 1. Possibilis est species impressa DEI, non quidem objectiva, seu se habens ut quod, sed tantum se habens ut quo. ita S. Bonaventura, Suarez, Vasquez, Valentia, Arriaga, Rhodes, Platelius, Gormaz, Ulloa, & alii plures. Prob. conclusio. Non appareat ulla implicatio in tali specie: ergo est possibilis. Confirm. Possibilis est species expressa DEI: ergo etiam impressa. ant. prob. Visio intuitiva DEI est talis species; quia est aliqua similitudo expressa DEI, quam dum in nobis habemus, similes DEO suo modo sumus, juxta illud *I. Joan. 3. v. 2.* Cūm apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est. Unde S. August. *L. 9. de Trinit. c. 11.* ait: In quantum DEUM novimus, similes sumus. Similia habet *L. 15. de Trin. c. 10.* Et ratio est, quia per visionem beatificam intellectus sibi formaliter repræsentat DEUM, sicuti est: ergo habet in se formalem ejus representationem, quæ est ipsissima species expressa.

Confirm. Est innegabile, quod visio intuitiva DEI sit aliqua repræsentatio, vel imago intentionalis DEI: ergo etiam non implicat aliqua creata repræsentatio, vel imago virtualis DEI, seu productiva imaginis expressæ: hæc autem est species impressa, fætem re ipsa, & quoad virtutem, quidquid sit de questione nominis, an dicenda sit species impressa, quæ tamen ipsa appellatio nulla ratione potest ei negari. prob. etiam conf. si possibilis est species formaliter, & expressæ DEUM repræsentans, ut est in se, à pari etiam erit possibilis species virtualiter, &c., ut ita dicam, impressæ repræsentans DEUM: certè disparitas assignari non poterit, ut magis patebit ex solutione objectionum.

226. Dico 2. Defacto tamen probabilius non datur species impressa DEI, sed visio beatifica si sine illa, ita communis cum S. Thoma *I. p. q. 12. a. 2.* Prob. Ipse DEUS est objectum summè intelligibile, intimè præsens, & applicatum potentiae: ergo potest immediatè concurrere sine specie vicaria sui, non tantum ut causa universalis (qualis est respectu omnium actionum creatarum) sed etiam ut particularis: ergo ita concurrit. prima conseq. probatur ex eo, quod nihil deficit ad concursum particularem immediatum, ut magis patebit ex solutione objectionum. 2da prob. ex eo, quod id, quod potest fieri paucioribus, non debeat fieri pluribus. Confirm. Visio intuitiva DEI est vitalis supernaturalis intuitiva expressio, vel repræsentatio DEI: sed nihil horum exigit speciem: ergo non debet dari.

prob. min. Vitalitas habetur ab intellectu: supernaturalitas habetur à lumine gloriae (de quod paulò post hoc enim intellectum, per se naturaliter improportionatum, ad visionem DEI elevat: reliqua habentur à DEO immediatè se revelante, & intellectui intentionaliter se uniente &c. ergo,

227. Ob. 1. contra. 1. conclus. S. Thomas *I. p. q. 12. a. 2. in corp. negat essentiam DEI posse videri per creatam aliquam speciem; quia, ut ex D. Dionysio addit, superiora non possunt cognosci per similitudines, seu species inferiores: ergo. Confirm. Species impressa debet esse ejusdem ordinis cum objecto: sed species creata non potest esse ejusdem ordinis cum DEO: ergo. Resp. dist. ant. negat posse videri essentiam per speciem objectivam, seu habentem se ut quod. conc. ant. negat posse videri per speciem se habentem tantum ut quo. neg. ant. & conseq. Rationes S. Doctoris ibi allatae aliud sanè non probant; nam probat suam sententiam ex eo, quod species creata non sit ejusdem rationis cum DEO, quod non sit suum esse ut DEUS, quod non sit circumscripta ut DEUS &c. atqui ad speciem impressam, tantum se habentem ut quo, non requiritur, ut sit ejusdem ordinis cum objecto; nam species impressa ut quo, quam habet Angelus de anima rationali, non est substantialis, nec rationalis, aut vivens &c.*

228. Unde S. Doctor non est censendus negare, esse possibilem speciem impressam DEI ut quo: sed tantum alteram se habentem ut quod, seu objectivam; hæc enim videtur debere esse tam perfecta, ac objectum; cum in ea videatur objectum tanquam in simili, ita, ut eam intuendo censeatur quis intueri ipsum objectum; si enim non ita se haberet, oriretur cognitio tantum abstractiva; & sic species per vitra in telam immisæ, & ibi fistentes, forte dici possunt esse æquæ perfectæ, ac color objecti, quem repræsentant (nam non repræsentant substantiam objecti; hæc enim non videtur) præfertim in sententia eorum, qui colores à lumine modificato non discernunt. Si autem hæc species non ita se habeant, non erunt strictè loquendo species objectivæ: hinc superius n. 224. dixi, aliquam similitudinem ex iis desumi posse, ut liti philosophicæ filum præciderem.

229. Ad confir. dist. ma. debet esse ejusdem ordinis species ut quod. conc. ma. tantum ut quo. neg. ma. & dist. sic. mi. neg. cons. sensus distinctionis patet ex modo dictis. Idem responde, si objiciatur, speciem impressam debere esse ejusdem immaterialitatem cum objecto. Dices 1. Species impressa debet adæquare objectum in ratione cognoscibilis: sed nulla hoc potest respectu DEI: ergo. Resp. neg. ma. sicut non debet ita objectum adæquare species expressa. Quidam dicunt, species expressæ creaturarum debere adæquare sua objecta; quia debent manifestare gloriam sui Creatoris tantum, quantum possunt: sed hoc etiam non videtur verum; cum non debeat eam gloriam species qualibet ita manifestare, modò aliqua ita manifestent: at nullæ species DEI debent id facere; quia nullæ debent creature (DEUS iis uti non posset) manifestare DEUM, quantum cognoscibilis est; quia DEUS à creatura comprehendi non potest.

230. Dices 2. Species expressa, seu visio creata

creata DEI habet, unde limitetur: at species impressa non haberet, unde limitaretur: ergo non est paritas. prob. ant. Illa limitatur ab intellectu, & lumine creato, principiis limitatis: hæc procederet à DEO, principio illimitato: ergo. Resp. cur ergo lumen gloriae non est illimitatum; cùm etiam procedat à solo DEO? in forma. neg. 2. p. ant. ad prob. neg. cons. Species impressa procederet à DEO liberè operante; & est clarum, ab hoc plurimos effectus limitatos procedere: imò tales sunt omnes creature, à solo etiam DEO productæ.

231. Ob. 2. DEUS est per se jam sui ipsius intelligibilitas: ergo non potest dari alia per speciem. prob. conf. Non potest dari alia lux lucis, nec albedo albedinis: ergo neque alia intelligibilitas intelligibilitatis. Confir. Quia DEUS est ipsa intelligentia, non potest fieri per aliud intelligentem: ergo, quia etiam est ipsa intelligibilitas, non potest fieri per aliud intelligibilem. Resp. dist. ant. est intelligibilitas sui respectu creature, necessariò proxima. neg. ant. est tantum necessariò remota, & liberè proxima. conc. ant. & neg. conf. ad prob. om. ant. dist. conf. non potest dari intelligibilitas alia intelligibilitatis proximæ. conc. ant. intelligibilitatis tantum remota. neg. ant. & conf. DEUS utique non necessariò debet intelligi, vel intuitivè videri ab omnibus, quibus est præfens in intellectu; alias deberet etiam videri à damnatis: unde tantum ex se est remotè intelligibilis, seu est objectum visibile à creatura, cui se vult liberè ita videndum præbere. Jam hoc potest facere dupli modo, vel adhibendo speciem vicariam sui, vel immediatè scipsum intellectui, non quidem physicè, sed intentionaliter intendendo, qua ratione dein supplet ipse officium speciei: sicut potest creature dare potentiam producendi actum charitatis, vel cum habitu, vel ut ipse suppleat defectum habitus per omnipotentiam specialiter applicatam. Quod spectat ad lucem & albedinem, dubium est, quod dicitur; quia lux & albedo possunt intendi per additionem novorum graduum. Dein

232. Non est paritas inter lucem seu albedinem, & intelligibilitatem DEI; quia illæ sunt forma necessaria, & tribuunt suum effectum formalem necessariò subiecto capaci, cui per unionem insunt: at non ita intelligibilitas DEI; imò hæc ex se non insit illi creature, etiam per lumen gloriae elevatae, eo modo, ut reddat eam immediatè parentem intelligere; nam physicè ei unita non est (quoniam nec hoc ex se sufficeret) nec etiam intentionaliter; quia ad hoc non sufficit intima penetratio, sed requiritur, ut DEUS immediatè velit supplere officium speciei: quod potest liberè facere, vel omittere; Ad confir. neg. ant. hæc enim non est ratio formalis; quia eti DEUS intelligatur formaliter potens intelligere, nondum formaliter intelligitur intelligere in actu secundo absque concurso objecti &c. Unde ratio completa hujus rei est; quia DEUS est intelligentia necessaria, immutabilis, & imperfectibilis: & hinc non potest intelligere, nisi per actum sibi identificatum, ad quem nihil aliud potest concurrere, vel in eum influere, ut est per se clarum. Hæc ratio quidem probat, quod etiam DEUS respectu sui non possit esse intelligibilis per aliquid distinctum: at

non probat, quod non possit ita fieri intelligibilis respectu creature.

233. Ob. 3. Species debet necessariò supplerre defectum praesentia objecti: sed hoc non potest species DEI: ergo. Confir. Species debet esse indifferens, ut repræsentet objectum existens, vel non existens: atqui species DEI non potest ad hoc esse indifferens: ergo. Resp. dist. ma. debet supplerre defectum praesentia tantum physica. neg. ma. praesentia intentionalis, hoc est, complentis proximè cognoscibilitatem objectivam, ut potentia intellectiva possit immediate circa objectum elicere suum actum. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Jam diximus, DEUM non esse necessariò ita intentionaliter unitum, praesentem, applicatum (qua voces hic idem significant) sed id liberè posse facere, vel per se, vel per speciem sui vicariam. Ad confir. neg. ma. quæ probari non potest, praesertim de specie ad intuitivam cognitionem requisita.

234. Ob. 4. Species necessariò producuntur ab objectis: atqui species DEI non produceret necessariò: ergo non est possibilis. Confirm. Species debet esse connaturale principium actus, ad quem ordinatur: species impressa DEI non est tale principium: ergo, prob. mi. Non esset connaturalis intellectui, qui jam esset sufficienter elevatus per lumen gloriae: imò hæc species esset contra inclinationem intellectus; quia huic connaturalius esset producere visionem fine specie: non esset connaturalis DEO, qui connaturali influit immediatè per seipsum: non ipsi visioni; quia hæc etiam connaturalius producitur à DEO, vices speciei supplete: ergo. Resp. neg. ma. Licet objecta creatæ id necessariò faciant, non sequitur, id necessariò debere facere DEUM: sicut etiam illa sèpe non possunt impedire suam cognitionem intuitivam, quam DEUS semper impedit potest.

235. Ad confirm. dist. ma. debet esse principium connaturale, hoc est, connaturaliter determinatè requisitum. neg. ma. indeterminatè requisitum, connaturaliter tamen influens in actu ex suppositione, quod existat. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conf. ad prob. dico, speciem in sensu allatæ distinctionis fore connaturalem actum, si DEUS eam nolit supplerre; quia eti per lumen gloriae si sufficienter ei provisum ex parte potentiae; tamen nondum est ei sufficienter provisum ex parte objecti; nam potentia sola, quamvis completa, necdum potest se sola producere actum, seu cognitionem, sed debet concurrere objectum vel per se, vel per speciem; unde cùm in calu nostro DEUS non veller per se immediatè loco speciei concurrere, species esset actui connaturalis: neque etiam ullo modo esset contra inclinationem intellectus: quamvis tamen esset supra ejus inclinationem, hoc est, supernaturalis, sicut etiam ipsum lumen gloriae.

236. Ob. 5. Species creata magis distat à DEO, quam species sensibilis à re spirituali: sed per speciem sensibilem non potest cognosci res spirituales: ergo neque per speciem creatam DEUS. Resp. ret. arg. Intellectus, & voluntas creata magis distant à DEO, quam lapis à leone: sed lapis ita distat, ut non possit cognoscere, vel amare leonem: ergo neque intellectus creatus poterit cognoscere DEUM, nec voluntas eum amare;

re; quod est falsissimum. Informa potest primò negari consequentia; quia syllogismus clarè habet 4. terminos. dist. tamen ma. distat magis in ratione entis: conc. ma. in ratione potentis producere cognitionem intuitivam DEI. neg. ma. & conc. mi. neg. conseq. In his non attenditur proportio in ratione entitatis, sed proportio productoris, & producibilis.

237. Ob. 6. Implicat, ut creatura suppleat concursum DEI physicum, quo hic influit in omnes creatureas: ergo etiam implicat, ut creatura suppleat concursum DEI objectivum, quo influit in visionem sui intuitivam. Conf. Accidens subjectivum, hoc est, tenens se ex parte subjecti, debet perficere subjectum: ergo etiam accidens objectivum, seu tenens se ex parte objecti, debet perficere objectum: atqui nulla species creata, quæ esset accidens objectivum DEI, potest perficere DEUM: ergo non potest dari. Resp. neg. cons. Concursum ille physicus simultaneus convenit DEO tanquam causæ primæ, cuius perfectio necessaria est, esse ens, sine quo non concurrente nihil possit produci, & à quo omnia immediatè dependeant, ut solet ostendi, quando de hac quæstione agitur: concursum autem objectivum nullo modo est talis; quia etiam hoc non dato, tamen omnia à DEO tanquam primâ causâ dependent: sed hic influxus se habet, ut influxus productivus aliarum creaturearum, in quas DEUS se solo influit, quando posset permettere, ut creature etiam influerent, & producerent. e. g. quando Christus se solo produxit vinum in Cana Galilææ, quod idem, saltem in aliis circumstantiis, potuisse produci à vite. Ad confirm. neg. conf. Accidens se tenens ex parte subjecti recipitur in subjecto tanquam aliqua forma, & hinc perficit subjectum: accidens se tenens ex parte objecti non recipitur in objecto, adeoque nec debet istud perficere. Nec facile credam, quod species ab objectis emissæ persicant intrinsecè objecta.

238. Ob. 7. contra 2. conclus. Gratia est quasi natura in ordine superno, & exigit connaturaliter principia intrinseca actuum, non autem concursum DEI extrinsecum: ergo exigit speciem DEI impressam. Confirm. Species esset causa univoca: concursum DEI in actu primo, seu omnipotentia DEI, esset causa æquivoca: ergo convenientius admittitur species. Resp. dist. ant. Gratia exigit principia intrinseca, quæ se tenent ex parte potentie, conc. ant. quæ se tenent ex parte objecti, neg. ant. & cons. Sic gratia etiam in parvulis exigit habitus fidei, charitatis &c. at non exigit species, nec DEI, nec aliorum objectorum supernaturalium: & tamen non est in parvulis in statu violento. Ad confir. neg. conf. Jam aliunde debet admitti concursum simultaneus DEI tanquam causæ æquivocæ: unde potest etiam admitti concursum ejusdem tanquam objecti. Nec est verum, quod semper debeat assignari causa univoca effectus; cum milleni proveniant à causis æquivocis: sed hoc tantum communiter admittitur, quod si aliunde ostensum sit, adesse causam univocam, huic præ causa æquivoca attribuatur effectus.

239. Ob. 8. In hac vita cognoscitur DEUS per species: ergo etiam in altera. Confirm. Species DEI saltem connaturalius influeret in

visionem, quam concursum DEI objectivum: ergo probabilius datur species. Resp. neg. conf. In hac vita DEUS cognoscitur tantum abstractive, quod est formalissimè cognosci per species alienas, adeoque debet cognosci per istas: at in altera cognoscitur non in alio, nec per species alienas; sed immediate in se ipso: unde non est paritas. Ad confirm. neg. ant. Ut jam dictum, neque intellectui, neque gratia, neque actui est magis connaturalis species, quam concursum DEI: ergo est in libera potestate DEI adhibere modum producendæ visionis, quem velit.

240. Ob. 9. Ut objectum possit cognosci, debet intentionaliter uniri potentie: atqui DEUS non unitur per se intentionaliter intellectui creato: ergo debet uniri per speciem: adeoque haec est necessaria. Resp. neg. mi. Intentionaliter DEUS unitur sufficienter 1. eo quod sit præsens per immensitatem, & sic sine specie præsente evitatur actio in distans; si tamen omni modo absentia non possunt cognosci, quod forte non posset sufficienter probari. 2. quia DEUS supposito lumine gloria est intelligibilis, & vicissim ei intelligenda, est proportionatus intellectus creatus 3. quia DEUS est paratus ad præstandum omnem influxum, quem præstaret species, si adesset: nec vult suam intelligibilitatem, aut omnipotentiam à concursu impeditare. Nec dicas, animam humanam non posse immediatè seipsum, dum adhuc est in corpore, cognoscere, eò quod non sit sibi intentionaliter unita; nam si hoc non potest, ratio est defectus proportionis; nam in hac vita anima nil potest cognoscere independenter à phantasmati, adeoque non potest aliquid pure spirituale immediatè in se cognoscere: poterit autem post mortem cognoscere seipsum immediatè sine specie realiter distincta, ut defacto se cognoscunt Angeli ex S. Thoma 1. p. q. 56. a. 1. in corp. Suarez, & pluribus aliis.

241. Ob. 10. DEUS non potest immediatè concurrere ad amorem sui sine prævia cognitione: ergo neque ad cognitionem sui sine prævia specie. Confir. 1. Si DEUS ageret officium speciei, sequeretur, quod Beati omnes eaque visionem haberent: hoc admitti non potest: ergo prob. ma. haberent omnes potentiam æquæ proportionatam, & eandem speciem: ergo. Confirm. 2. Essentia DEI non potest esse species trium Personarum; quia eas non repræsentat: nec Personæ possunt esse species sui; quia agerent particulariter ad extra: ergo debet adesse alia species creatæ. Resp. neg. conf. Ratio pro veritate antecedentis est; quia voluntas non potest ferri in omnino incognitum: nulla talis ratio est pro veritate consequentis. Ad 1. confirm. neg. ma. ad prob. neg. ant. In primis non haberent æquale lumen, adeoque non haberent potentiam æquæ proportionatam: dein, licet haberent eandem realiter speciem, non haberent eandem modum concurrentem; DEUS enim exercet officium speciei liberè, adeoque cum uno Beato concurredit ad visionem perfectiorem, quam cum altero, & cum nullo ad infinitam,

242. Ad 2. confirm. om. ant. neg. conf. Potest idem DEUS Trinus & Unus influxu objectivo communi omnium Personarum immediatè influere in cognitionem sui, sicut juxta adversarios potest producere speciem creatam sui, quin Persona

Persona uila particularem habeat influxum, sed omnes tres simul. Si dicas, saltem explicari non posse, quomodo una Persona sine altera videri potest absque specie; Resp. defacto per visionem beatificam videri semper omnes tres. Si difficultatem transferas ad alium casum possibilem, quem admisimus supra afferendo, posse per aliquam visionem beatificam videri DEUM tantum ut Unum, Resp. etiam hoc fieri posse; cum tota Trinitas possit influxu communi objectivo concurrere ad visionem unius tantum personae; quia potest se intellectu creato representare magis vel minus videndum, adeoque vel visione se extende nte ad omnes Personas, vel se extende tantum ad unam: sicut potest se representare videndum in ordine ad plura vel pauciora praedicata secundaria &c.

243. Ob. ultimò. Posset dici, quod ipsum lumen gloriae sit species impressa DEI: ergo frustra litigatur. Resp. nisi fiat quæstio de voce contra communem autoritatem, id dici non posse; nam lumen non se tenet ex parte objecti, sed ex parte potentie, ut habitus fidei, cui in patria succedit, & gratis ei tribuerunt alia praedicata propria speciei; quia DEUS jam illa omnia supplet. Nec dicas, lumen gloriae debere esse similitudinem DEI, consequenter speciem; cum alias intellectum ad visionem juvare non posset. Resp. enim neg. ill. Sicut habitus fidei, licet non sit similitudo objecti crediti, tamen potest intellectum juvare ad alium fidei, ita potest lumen ad visionem; nam intellectus est potentia assimilativa causaliter, seu productiva representationis similis objecto, & talis concausa est etiam lumen gloriae, consequenter intellectum quam optimè potest juvare.

ARTICULUS VII.

244. Lumen gloriae ex communi Theologorum acceptione est habitus infusus, seu qualitas quedam supernaturalis, stabilis, ad elicendam visionem DEI deserviens: nam sicut in via dantur habitus virtutum, & inter hos etiam habitus fidei, elevans intellectum ad DEUM abstractivè cognoscendum, & credendum, ita in patria datur habitus luminis gloriae, elevans intellectum ad DEUM intuitivè videndum. Hoc lumen gloriae tanquam habitum adstruxerunt S. Thomas 1. p. q. 12. a. 5. Albertus, Petrus de Tarantasia, & alii antiquissimi Theologi, ut recte ait Capreolus in 4. dist. 49. q. 4. a. 3. Posthos dein Concilium Viennense in Gallia celebratum circa annum 1311. in Clementina: *Ad nostram: de hereticis quinto loco* damnat hanc propositionem Beguardorum & Beguinarum: *Quod queilibet intellectualis natura in seipso naturaliter est beata: quodque anima non indiget lumine gloriae ipsam elevate ad DEUM videndum, & eo beatitudinem.* Post hoc Concilium autem Theologi communissime, & recentiores omnes lumen gloriae ita explicant.

245. Dico 1. Datur in Beatis hoc lumen

gloriae. Prob. 1. authoritate Concilii Viennensis modò adducta. Quamvis autem quidam differint, Concilium non determinasse, quid per lumen gloriae intelligendum sit, an tantum DEUS supernaturaliter concurrens, qui etiam in Scripturis quandoque vocatur *Lumen*, an ipsa visio, an habitus quidam, vel tantum auxilium transiens, ut videre est apud Suarez in 1. p. tract. 1. l. 2. c. 14. tamen non est credibile, Concilium eam vocem aliter intellexisse, quam intellexerint Theologi, qui illud præcesserunt, ut recte arguit Capreolus supra citatus. Accedit gravissima autoritas Theologorum, exceptis paucissimis, in hanc sententiam consentientium: accedit insuper, quod nulla prouersus sit ratio, verba Concilii alio in sensu, quam tum communiter usitato accipiendi. Confirm. Gratia habitualis non tantum in via, sed etiam in patria, est quasi natura in ordine superno: ergo sicut in via ad elevandam potentiam naturalem, ut possit elicere actus supernaturales viæ, exigere non concursum aliquem transeuntem, & extrinsecè elevantem, sed intrinsecos stabiles habitus, ita exigit in patria habitus ad elevandam eandem potentiam, ut possit elicere actus supernaturales patriæ; cum autem ad actum visionis beatificæ non serviat habitus fidei, ut omnes fatentur, sicut servire tamen potest habitus charitatis ad actus amoris in celo elicendos, exigit gratia, ut Beato conferatur stabilis, & intrinsecus habitus, seu lumen gloriae ad elicendam beatificam visionem.

246. Dico 2. Lumen gloriae est quidem necessarium, non tamen indispensabiliter, ad visionem DEI, sed potest suppleri per speciale concursum omnipotentie DEI extrinsecè elevantis, ita communissime nostri. Prima pars conclusionis sufficienter probata est à n. 179. quando probatum est, quod nulli intellectui creato sit debita, vel connaturalis visio clara DEI, adeoque nullus eam suis viribus solis possit producere: sed sicut ad elicendos actus supernos indiget habitibus, vel alio auxilio, ita etiam ad visionem indiget lumine gloriae, vel alio auxilio, de quo in 3. conch. Secunda pars iterum est omnium nostrum cum S. Thoma in 4. dist. 49. q. 2. a. 7. ubi ait: *Potest miraculose fieri, quod divina virtute aliquis intellectus non habens nisi dispositiones viæ elevetur ad videndum DEUM per essentiam:* inter has autem dispositiones non est lumen gloriae. Rursus q. 10. de veritate a. 11. in corp. ait de DEO: *Potest mentem humanam ad hoc perducere, ut Divina essentia unitur in statu viæ, modo illo, quo unitur sibi in patria sine hoc, quod à lumine gloriae perfundatur.*

Prob. ratione. Alii habitus e. g. charitatis vel fidei possunt in peccatore vel infideli suppleri in ordine ad elicendos actus horum habitum per speciale concursum omnipotentie, ut communiter nostri docent, & hic merito potest supponi: ergo etiam poterit suppleri lumen gloriae in ordine ad elicendam visionem DEI. Confirm. Etsi lumen gloriae non possit suppleri in ordine ad denominationem *illuminati lumine gloriae*, cuius est causa formalis, quæ suppleri non potest per aliam causam: potest tamen suppleri respectu alterius denominationis, scilicet *producentis visionem DEI*, cuius non est causa formalis, sed tantum causa efficiens non vitalis, quæ causa efficiens non vitalis semper potest suppleri ab omnib[us] F 3

omnipotentia, ut patet inductione: ergo.

247. Dico 3. Lumen non producit se solo visionem beatificam, sed etiam intellectus creatus partialiter in illam influit. ita S. Thomas, Scotus cum suis, Suarez, & Nostri communissimè. Probatur. Potentia naturalis influit cum gratia in actus supernaturales, cognitiones & volitiones, fidei & charitatis, aut aliarum virtutum: ergo etiam intellectus influit partialiter in visionem beatificam; quia nulla prorsus amplius est ratio negandi huic potentiam influendi, ut patet ex solutione objectionum. ant. prob. ex Tridentino sess. 6. c. 5. ubi expressè definitur, liberam potentiam hominis gratia liberè assentiri, & cooperari; hominem, licet sine gratia se ad justitiam movere non possit, non tamen nihil agere; & Can. 4. damnatur assens, hominem nihil cooperari assentiendo DEO excitanti, sed velut inanime nihil agere: & sermo sanè est de actionibus supernaturalibus, quibus solis disponimus ad justificationem, & in quas soles gratia influit, cui homo cooperatur &c. ergo potentia naturalis etiam cum gratia influit in actus supernaturales.

248. Confirm. 1. ex S. Thoma 1. p. q. 12. a. 5. in corp. ubi ait: *Cum igitur virtus naturalis intellectus creati non sufficiat ad DEI essentiam vindicandam, ut ostensum est, oportet, quod ex Divina gratia superaccrescat ei virtus intelligendi: atqui si virtus accrescit alteri neandum sufficienti, planè significatur, quod prius aliqua inchoata adfuerit: ergo. Rursus ad 1. ait: lumen gloriae esse necessarium ad hoc, quod intellectus fiat potens ad intelligentendum per modum, quo potentia sit potentior ad operandum per habitum: ergo, sicut habitus non se solo producit actum, sed etiam potentia cum ipso, ita etiam lumen non se solo producit visionem, sed intellectus cum ipso. Confirm. 2. Visio beatifica est actus vitalis Beati: ergo est actus immanens agenti, seu suo principio, ut est communis notio: ergo intellectus est principium saltem inadæquatum; cum adæquatum esse non possit. Et sanè est imperceptibile, quod aliquis vitaliter videat per actionem, quam ipse non agit, sed tantum mortuo modo recipit. Plura vide apud Gormaz de Beatitud. à n. 341.*

249. Ob. 1. contra 1. conclus. Omnia officia, que nos tribuimus lumini gloriae, possunt attribui speciei impressæ: ergo non datur lumen. Resp. neg. suppositum, quod detur species talis; nam oppositum jam probavimus: & quavis etiam daretur, tamen adhuc probabilitus esset necessarium lumen, sicut, eti detur species de objecto revelato, tamen adhuc necessarius est habitus fidei; nam species se tenet ex parte objecti, habitus vero, qualis etiam est lumen, se tenet ex parte potentiae: & duplex hic concursus est necessarius; nam, ut habet commune axioma: *Ex objecto & potentia oritur notitia.*

250. Ob. 2. contra 2. conclus. S. Thomas pluribus in locis docet, intellectum creatum non posse videre DEUM absque lumine gloriae, & præsertim 2. 2. q. 175. a. 3. ad 2. ait, S. Paulo in suo raptu fuisse datum lumen gloriae per modum passionis transeuntis: ergo. Confir. Si sufficit omnipotentia extrinsecè applicata ad videntem DEUM, tunc quilibet intellectus erit extrinsecè elevatus, & quilibet Beatus videbit æquali claritate DEUM: hoc est falsum: ergo.

prob. ma. Omnipotentia Divina est immensa, & conseqüenter omnibus intellectibus æquale applicata: ergo. Resp. neg. cons. S. Thomas, quando videtur nobis contrarius, per impossibile non intelligit absolute impossibile, sed tantum impossibile de potentia, vel providentia ordinaria, quod alias etiam saepius facit. Unde in nostro casu tantum vult dicere, quod sit impossibile, si DEUS se velit accommodare exigentia gratiae: & sic componuntur inter se textus Angelici, apparenter contrarii.

251. Quod spectat ad S. Paulum, potuisse quidem ibi Angelicus distinguere inter possibiliter absolutam, & ordinariam: quia tamen voluit suis adversariis concedere, quantum potuit (salva sua assertione, quod scilicet S. Paulus verè viderit essentiam DEI in se, ad quod adversarii omnino volebant necessarium lumen gloriae) respondit, collatum ipsi lumen gloriae transeunter. De eadem possibilitate ordinaria iterum exponendus est Angelicus, quando videtur dicere, quod Sacra menta debeant per virtutem intrinsecam transeuntem elevari ad causandam gratiam. Ad confir. dist. ma. si sufficit qualibet applicatio. conc. ma. si requiritur specialis. neg. ma. & conc. mi. neg. cons. ad prob. dist. ant. est omnibus aliquo modo applicata. conc. ant. modo specialiter requiritur. neg. ant. & cons. In quo autem stet specialis hæc applicatio omnipotentiae, fusè dicemus infra à n. 573.

252. Ob. 3. contra 3. conclus. Si intellectus creatus partialiter influit in visionem beatificam, tunc, saltem supposito lumine gloriae, est ipsi connaturale producere visionem: sed hoc non potest dici de potentia naturali respectu actus supernaturalis: ergo. Resp. 1. retorq. arg. in actibus fidei, vel charitatis in via, in quos juxta Tridentinum cit. n. 247. etiam influit potentia libera naturalis. Resp. 2. neg. ma. quia non intellectui, sed lumini gloriae est connaturale visionem producere, intellectui autem est favor indebitus. Nec dicas. 1. Si intellectus tantum influit mediante lumine elevate, tantum mediante influit; nam resp. voces illas mediante lumine, aut similes, significare tantum interveniente seu accidente lumine, sicut in moralibus etiam interveniente quodam mediatore duo immediatè pacificantur.

Nec dicas. 2. Si intellectus influit in visionem, tunc solus intellectus influit, & lumen tantum se habet per modum dispositio-nis, ut videtur voluisse Aureolus, & sequaces. Nam resp. S. Paulus 1. Cor. 15. v. 10. scribit: *Abundantiis illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia DEI mecum. ergo etiam gratia, qualis quoque est lumen, est concusa influens, & quidem, cui principalius attribuitur actio: id quod etiam tradit Tridentinum citatum n. 247. ubi ait, nos gratiae cooperari: ergo etiam ipsa, & principaliter quidem, operatur. Nec opus est, ut omnia, quæ concurrunt ad actum vitalem, sint principia vitalia; nam & species concurrunt, quæ vitales non sunt. Pariter opus non est, ut omnia, quæ concurrunt ad effectum supernaturalis, sint supernaturalia; alias voluntas humana non posset influere in ultum actum meritorum supernaturalis contra Tridentinum citat. n. 247. sufficit ergo, quod unum principium necessarium sit supernaturalis: tunc*

tunc enim effectus jam superat vires naturales, adeoque est supernaturalis.

253. Ob. 4. Saltem juxta nos intellectus haberet aliquam partiale proportionem ad visionem, sicut e. g. habet unus equus ad trahendum currum cum altero equo: sed hoc dici non potest: ergo. prob. mi. Haec proportio, seu virtus esset naturalis, & supernaturalis: ergo Chimærica. prob. ant. Esset naturalis, ut supponitur: esset supernaturalis; quia potentia specificatur ab actu, qui est supernaturalis: ergo. Resp. neg. ma. Non haberet proportionem qualem equus; quia hic habet exigentiam naturalem, saltem indeterminatam, ad hanc actionem, & consequenter etiam ad con principia: sicut oculus, quia habet exigentiam ad visionem corporalem, saltem pro aliquo tempore indeterminato, habet etiam exigentiam ad lucem & species. At intellectus nullam, neque indeterminatam, exigentiam ex se habet ad visionem, sed est ipsi purus favor; consequenter neque habet exigentiam ad con principia, sed habet tantum proportionem aliquam obedientiam, & virtutem per favorem supernum elevabilem, cum quo favore seu principio constitutre potest unum principium adæquatum.

254. Unde neque habet intellectus cum hoc actu, seu cum visione, strictè dictam connexionem, à qua specificetur, sed puram ordinabilitatem, seu potentiam obedientiam, à qua non specificatur. Hinc ultius in forma ad prob. min. neg. 2. membrum ant. ad hujus prob. iterum neg. 2. membrum ant. Sed neque sequitur absurdum, quod ab aliis objici solet, e.g. quod intellectus, vel voluntas haberet virtutem inchoandi salutem; cùm sibi soli relatum principium naturale non possit quidquam facere, quo se positivè disponat ad salutem, aut mereatur auxilium novum, vel simile quid ad ulteriore operationem salutis: sed, ut aliquid possit, debeat expectare motum gratiæ. Minus sequitur, non esse necessarios habitus, vel auxilia gratiæ, prævenientis aut cooperantis, quod nulla planè verisimilitudine nobis objici potest, ut expediti facile constabit. Quod autem quidam opponunt, hac ratione creaturam partialiter beatificare seipsum, distinguendum est; nam si sensus sit, quod beatificet seipsum objectivè, negatur; quia neque partialiter est objectum beatitudinis: si sensus sit, quod partialiter beatificet se effectivè, hoc est, quod partialiter producat suam beatitudinem formalem, conceditur; quia hoc nihil est absurdum: quamvis hoc ipsum creatura non possit sine gratia, & favore supernaturali.

255. Ob. 5. Virtus proximè influens debet praicontinere effectum: atqui intellectus non praicontinet visionem beatificam: ergo non est proximè in illam influens. Confirm. Juxta nos visio beatifica esset minus supernaturalis, quam habitus e. g. fidei: hoc est absurdum: ergo. prob. ma. Habitum non dependet à principio naturali, ut sua causa: visio ita dependeret: ergo. Resp. dist. ma. virtus adæquate influens debet praicontinere effectum. conc. ma. inadæquate tantum, & obedientialiter influens. neg. ma. & conc. min. neg. cons. Intellectus non est virtus adæquate productiva visionis, in modo verosimilius non est causa principalis, de quo vide Gormaz de Beati tnd. à n. 349. ergo non debet praicontinete per-

fectiones effectus: continet tamen intellectus aliquod prædicatum, quod non continet lumen, nec alia principia creata, nempe quod sit vitalis, & hoc potest tribueret visioni.

256. Hic obiter noto, respectu intellectus semper esse favorem indebitum, sive per lumen gloriae, sive per omnipotentiam specialiter applicatam elevetur: & neutrum ipsi esse connaturale: gratia vero connaturalius esse, si detur elevatio per lumen gloriae, tanquam potentiam stabilem, quales nempe gratia, utpote quasi natura in ordine superno, exigit ex n. 245. in hac tamen gratia exigentia DEUS dispensare potest. Ad confirm. neg. ma. loquendo de supernaturalitate Theologica, de qua hic quæri debet (nam, tibi excedat Philosophica, parum interest) supernaturalitas enim Theologica desumitur à conducentia ad vitam æternam, qua major est in visione; cùm hæc formaliter sit ipsa vita æterna, adeoque immediatus, & formalius ad illam conducat, quam habitus superni.

257. Ob. 6. Actio naturalis nequit attin gere effectum supernaturalem: ergo neque potentia naturalis. Confirm. 1. Actus bonus naturalis non potest etiam in confortio actus supernaturalis mereri, seu causare aliquod præmium supernaturale: ergo neque potentia physica naturalis potest in confortio potentia supernaturalis causare physicè actu supernaturalem. Confir. 2. Sicut conclusio sequitur debiliorem partem, ita & actio: ergo, si hæc producta est à causa naturali, & supernaturali, erit tantum naturalis. Resp. om. ant. neg. cons. Actio habet essentiali respectum ad hunc effectum, nec potest esse sine illo, nec est indifferens ad effectum; unde meritò specificatur ab illo: at vero causa naturalis non habet essentiali respectum ad effectum supernaturalem, non cùm illo connegetur, illum non exigit, potest vel maximè esse sine illo, & habet tantum potentiam obedientiam ad eum; unde est lata disparitas. Dixi om. ant. quia multi id negant, saltem casu, quo idem effectus produceretur per duplum actionem, quo in casu putant, unam actionem posse esse naturalem: quamvis, ut verum fatear, his authoribus non consentiantur. Id hæc etiam notandum, actionem supernaturalem non exigere, ut omnes ejus causa sint supernaturales; modo enim una talis sit, ad quam actio habet essentiali respectum, jam etiam ipsa supernaturalis est; quia viribus naturalibus solis produci non potest, adeoque istas superat.

Ad 1. confirm. neg. cons. Causa meritoria causat effectum excitando complacentiam in DEO ob suam excellentiam, & proportionem cum præmio superio, qualis excellentia, & proportio non datur in actu naturali erga præmium supernum: neque hic istam proportionem aquirit per solam conjunctionem alterius actus supernaturalis. Unde tali complexo respondere quidem potest duplex præmium, unum naturale, alterum supernaturale; quia præmium potest esse divisible: sed non potest ipsi correspondere præmium majus supernaturale, quam correspondat soli actu supernaturali. Non ita res se habet in causa physicè influente, quam non debet influere ex sua excellentia, vel sublimitate, sed tantum juxta potentiam suam elevatam, & quidem

in eandem actionem cum principio supernaturalis quia actio divisibilis non est: ex quo nova est disparitas inter causam physicam, & meritum cum non ut merito naturali primum naturale, ita etiam causa naturali physice possit actio naturalis physica respondere: sed sufficit disparitas prior.

Ad 2. confirm. neg. ant. Prius est verum; quia non potest esse firmior assensus, quam sit fundamentum, cui innititur, quod est neutra praemissa scorsim; sed utraque simul: alterum est falsum; quia, modò una causa necessaria sit supernaturalis, jam actio superer vires naturales, & est supernaturalis. Tandem ad hæc omnia respondere debent etiam adverfari; quia etiam debent defendere, quod naturalis potentia non tantum passivè se habeat, sed gratiæ attivè cooperetur, ut docet Tridentinum.

258. Ob. 7. ex Godoi. Non est idem efficere, & immediate influere: esse causam, & esse virtutem proxime influentem: ergo, licet intellectus efficiat visionem, & si causa illius, non sequitur, quod immediate influat. prob. ant. Potest aliquid efficere tanquam principium ut quod, & non ut quo, potest esse causa media-ta, potest agere per suam virtutem, e. g. juxta Thomistas substantia per accidentia: in his & similibus casibus datur efficiens, & causa, non datur influxus immediatus: ergo. Resp. om. ant. neg. cons. Causa effectus debet habere unum ex his quatuor: vel 1. mò debet identificari cum adæquata, aut saltem inadæquata virtute produciva illius: sic omnipotentia identificatur cum adæquata virtute producendi omnia, oculus cum inadæquata virtute producendi visionem; quia insuper requiritur lumen, & species: vel 2. dò debet virtutem immediatè productivam in se includere tanquam sui constitutivum: sic homo dicitur causa cognitionum; quia, et si non omnes ejus partes eam producant, tamen homo includit in se intellectum, qui est virtus immediatè productiva intellectionis: vel 3. tiò debet ex se emanare illam virtutem: sic anima in sententia distinguuntur potentias ab illa emanat eas ex se, & sic dicitur causa eorum, quæ à potentias immediatè efficiuntur: vel 4. debet principium immediatè influens ei debitum esse, sicut accidentia debentur substantiæ, in cuius virtute producunt aliarn substantiam (aliam ratio, cur aliquid non immediatè influens dicatur causa, non est excogitabilis) atque intellectui non debetur lumen, utpote supernaturale: minùs intellectus istud ex se emanat: sed neque lumen est constitutivum intellectus: ergo nisi hic identificetur cum inadæquata virtute producendi visionem (nam cum adæquata identificari non potest) non potest ulla ratione dici esse causa illius, vel eam efficere: quod tamen prædicatum, ex S. Thoma & ratione, ei debere attribui probavimus.

259. Ob. ultimò. S. Thomas q. unica de virt. in com. a. 10. ad 2. docet, quod respectu eorum, quæ facultatem naturæ non excedunt, habet homo à natura non solum principia receptiva, sed etiam principia activa: respectu autem eorum, que facultatem naturæ excedunt, habet homo à natura aptitudinem ad recipiendum. Rursus 1. 2. q. 109. a. 1. in corp. Unaqueque autem forma indita rebus creatis à DEO habet efficaciam respectu alicujus actus determinati, in quem potest secundum suam pro-

prietatem; ultrà autem non potest, nisi per aliquam formam superadditam: ergo ad mentem S. Thomæ virtus naturalis potest tantum recipere, non autem producere actum supernaturale. Resp. neg. conf. S. Thomas, præter dicta citata superius n. 248. sic ait in q. dist. 8. q. 2. a. 3. ad 4. Sicut creature inest obedientia potentia, ut in ea fiat, quidquid Creator disposuerit, ita etiam, ut ea mediante fiat, quod est ratio instrumenti: ergo mediante ipsa, tanquam instrumento, potest fieri, quidquid DEUS voluerit. Jam ad textus objectos resp. Ad 1. habet quidem homo in ordine ad effectus supernos principia receptiva, quibus recipiat etiam virtutem elevativam, cui cooperetur, quamvis non habeat principia activa simpliciter talia, quæ ex propria virtute exigant illum effectum producere, vel etiam exigant con principia ad actum necessaria, qualia tamen habet in ordine ad effectus naturales. Ad 2. resp. si intellectus potest per formam, vel virtutem superadditam, tunc per ipsam debet elevari; alias non ipse posset, sed tantum illa virtus: unde hic textus magis pro nobis, quam contra nos est.

ARTICULUS VIII.

An perfectior Intellectus cum æquali lumine videat perfectius DEUM.

260. **C**ertum est de fide, inæquales dari visiones beatificas, non quidem essentialiter, seu quoad speciem, saltem in consideratione Theologica; cum quilibet visio defacto repræsentet intuitivè DEUM Trinum & Unum: sed individualiter, & secundum magis, & minus, seu secundum intensionem, qua non mutat speciem, ita, ut una visio sit intensior altera: quod idem sentiendum de amorphis beatificis. Sunt autem visiones non quidem in omnibus Beatis inæquales (cum plures infantes, post baptismum ante usum rationis mortui, & multi alii, habentes æqualia merita, habituri sint visiones æquales) sed saltem in aliquibus; quia multi habent inæqualia merita: non tantum homines, sed etiam Angeli, sive sint ex eodem choro, & eiusdem speciei, sive non.

261. Veritas autem hæc in primis desumitur ex illo Christi Joan. 14. v. 2. ubi ait: *In domo Patris mei manjones multæ sunt, id est, ut omnes explicant, sunt diversa beatitudines.* Rursus 1. Cor. 15. v. 41. ait Apostolus: *stella enim à stella differt in claritate: sic & resurrexio mortuorum.* Florentinum etiam in literis Unionis sub finem definit, Beatos intueri clare ipsum DEUM Trinum & Unum, sicuti est; meritorum tamen diversitate alium alio perfectius. Hinc quando Matthæi 20. omnibus operariis datur æqualiter denarius diurnus, vel per hunc intelligitur non eadem mensura, sed tantum species, ut explicant SS. Augustinus, Gregorius, Hieronymus, Thomas apud Cornelium, & Theologi latini communiter: vel sermo eis de habentibus æqualia merita; quia feriū venientes defecutum temporis compensarunt intensiori labore, quam expositionem multis probare conatur Maldonatus in hunc locum Matthæi, & non rejicit Suarez in u. p. l. 2. de attrib. Divin. c. 20. n. 16.

262. Quod autem quibusdam videatur, Santos, qui inferiori visione beatantur, non fore contentos sua forte, sed appetituros majorem gloriam, & quasi invidiā urendos contra illos, qui perfectiore visione fruuntur, oritur ex non sufficienti cognitione beatitudinis; nam, cum hæc stet in amore beatifico, vel certè hunc metaphysicè post se trahat, per eum autem Beati incomparabiliter plus ament DEUM, quam seipso, ejusque bonum plūs, quam suum proprium; hinc ejus voluntati lubentissimè acquiescent, sive ipsis maiorem, sive minorem gloriam concedat. Accedit, desiderium perfectioris visionis supra merita, vel gratiam esse irrationabile, & inordinatum, quod dari non potest in statu beatitudinis: unde plūs non pertinet Beati, quam convenienter meritis, vel (si non habueré merita, ut infantes baptizati, & mortui ante usum rationis) gratia. Huc communiter, & non inconcinnè affertur similitudo vestitus. Minor natura non invidet majori vestes etiam majores, quamvis pluris constent; quia ipsi non quadrant. Item minus esuriens, vel minus indigens cibo non invidet alteri majorem ciborum quantitatem. Sic etiam Beati non invidet aliis illud, quod sibi non quadraret. His positis queritur, an intellectus perfectior e.g. Angelicus, instructus æquali lumine cum intellectu inferiore e.g. humano, elicere possit perfectiorem visionem DEI, quam intellectus humanus.

263. Dico. Perfectior intellectus cum æquali lumine non potest elicere visionem perfectiorem. ita S. Thomas 1. p. q. 12. a. 6. ad 3. ubi ait, diversitatem visionis futuram per diversam facultatem intellectus, nou quidem naturalem, sed gloriosam. Sequuntur Angelicum Thomista, Suarez, & innumeris alii, præsertim nostri. Prob. Adversa sententia non potest explicare, quomodo æqualibus meritis hominis, qui imperfectiorem habet intellectum, & Angeli, qui habet perfectiorem, reddantur æqualia præmia: hoc est absurdum: ergo. min. negari non potest; nam Florentinum, lupra n. 171. citatum, exp̄s̄ docet, in æqualitatem præmii, seu visionis juxta inæqualitatem meritorum dari: verba sunt: *Meritorum tamen diversitate aliud alio perficitur.* Prob. jam maj. Si utrique, id est, homini & Angelo, daretur æquale lumen, homo haberet minorem visionem, adeoque minus præmium: si daretur lumen inæquale, & majus homini, tunc Angelus haberet minus præmium; cum ipsum etiam lumen sit præmium, utpote magna perfectio animæ, & potentia producendi visionem. Dein videtur absurdum, quod Angelus ob perfectiorem intellectum sit deterioris conditionis, ita, ut pro æquali labore, seu merito non possit recipere tantum præmii, quantum homo, qui habet intellectum imperfectiorem. Uterius, ut recte urget Suarez in n. p. l. 2. de attrib. Div. c. 21. n. 7. sequeretur ex eadem ratione, quod perfectior voluntas Angeli habet imperfectiorem habitum charitatis: cūmque habitus charitatis, & gratia habitualis servent inter se proportionem, etiam Angelus haberet minus gratia, quod est absurdum.

264. Respondent adversarii 1. non esse absurdum, quod intellectus perfectior videat perfectius DEUM; cum gratia non destruat, sed perficiat naturam. At contra est. Hoc conciliari non potest cum Florentino suprà citato. Et certè

visio datur ut merces Filiorum DEI habentium gratiam, adeoque sine majore gratia nequit maior esse visio: unde Rom. 6. v. 23. dicitur: *Gratia autem DEI vita eterna.* hoc est: nihil est in visione, quod non oriatur ex gratia.

Resp. 2. Mastrius cum quibusdam aliis, excessum intellectus, & consequenter visionis dari ex meritis Christi, qui tanquam effectum predestinationis meruerit uni intellectum perfectiorem, quam alteri. Sed contra. Difficiliter probari potest, Christum meruisse Angelo essentialiam suam; cum hæc necessaria sit, & de essentia Angeli sit, ut habeat perfectiorem intellectum, quam homo. Aliud fortè est, quod meruerit Christus, uthic potius Angelus, quam alius producatur; sed eodem modo etiam potest dici, quod meruerit homini huic præ altero, ut existat: & sic non perfectio essentialis intellectus, sed tantum ejus productio videtur cadere sub meritum Christi. Verum hoc omisso, Florentinum ait, ipsam visionem fore inæqualem ob diversa merita, scilicet accipientium mercedem: hoc autem juxta Mastrium non salvaretur; cum visio esset inæqualis etiam in habitibus æqualia merita.

265. Respondent alii 3. Angelum, & hominem habituros diversum concursum omnipotentiae Divinae, ratione cuius detur inæqualis visio. Sed contra 1. Vel intelligitur concursus in actu secundo: & hic juxta probabilitatem sententiam est ipsa visio indistincta ab actione productiva sui, adeoque non potest esse inæqualis. Vel intelligitur concursus in actu primo: & est omnipotentia præparata: atqui, si est æquale lumen, (cum perfectio major intellectus nil faciat ad rem) tunc exigentia concursus, in quo stat præparatio omnipotentiae, est inæqualis: ergo. Vel debet dici, quod perfectio major intellectus sit exigentia minoris concursus, quod est absurdum; nam sic perfectior intellectus, ut suprà jam dictum, deberet esse deterioris conditionis. Contra 2. Iste ipse concursus, qualiscunque intelligatur, est præmium: ergo debet etiam ipse diversitati meritorum correspondere. ant. prob. Si ipsa visio est præmium, tunc etiam est præmium id, quod post merita datur, ut ea elici possit. Haec rationes posteriores etiam probant, concursum in actu secundo, si distinguatur ab ipsa visione, eoquod hæc, ut quidam volunt, producatur per actionem distinctam, etiam debere esse æqualem, si æqualia sint merita, nec posse dici, minorem dari intellectui magis perfecto.

266. Prob. conclus. 2. Potentia non agens naturaliter, sed tantum obedientialiter, non agit, nisi juxta mensuram principii elevantis: ergo, si hoc principium elevans est in duobus æquale, agunt æqualiter: atqui intellectus tantum obedientialiter agit in ordine ad visionem: ergo. ant. prob. exemplis. Quamvis unum balsamum, vel oleum, sit perfectius altero, tamen non producit plus gratia in Sacramento Confirmationis, vel Extrema Unctionis: nec etiam Christus, si substet speciebus melioris panis, vel vini: ergo. Confirm. Si perfectio aliqua tantum se habet materialiter in ordine ad effectum, non facit hunc meliorem e.g. circinus aureus non describit meliorem circulum, quam ferreus: anima rationalis non melius videt per oculum, quam animalynsic: atqui

major perfectio intellectus tantum se habet materialiter in ordine ad visionem beatificam: ergo. min. prob. tum ex rationibus supra jam positis: tum ex eo, quod tantum conducat ad visionem, ut potens vitaliter & intellectualiter agere: sicut scilicet anima rationalis conduit ad visionem tantum ut potens sensibiliter videre, non ut potens ratiocinari: certe plus adversarii de intellectu non probant: ergo.

267. Ob. 1. Est innegabile, quod docti Theologi eliciunt meliores actus supernaturales fidei, quam rustici, eti non habeant perfectiorum habitum fidei: ergo perfectio intellectus juvat ad eliciendum perfectiorem actum supernaturale: ergo etiam potest juvare ad eliciendam perfectiorem visionem. Resp. dist. ant. si cetera omnia sint paria, neg. ant. si non sint paria. conc. ant. & neg. utramque conf. Sciendum, quod principia supernaturalia, e. g. habitus fidei, charitatis &c. conferant vires eliciendi actus non tantum qualescunque, sed etiam intensos: est autem homo viator liber ad eliciendos vel magis, vel minus intensos: & quidem sapientissime elicere minus intensos, quam posset; quia, ut ait S. Thomas I. p. q. 62. a. 6. in corp. compositus est ex diversis naturis, ut inclinatio unius naturæ impetrum alterius impedit, scilicet ex corpore & anima. Dixi: homo viator; quia in patria Beati necessario agunt secundum totam intensionem luminis: & quia talis diversitas naturæ, ut ibidem habet Angelicus, non est in Angelo, iste etiam adhuc viator, ex mente S. Thomæ, secundum totam intensionem principiorum illorum operatus est. Quando igitur docti eliciunt meliores actus fidei, quam indocti, inde est; quia intensius operantur, tamen intra intensionem principii supernaturalis, cui, si æquè intenſe vellent cooperari indocti, æquè perfectos actus elicere possent. Eadem est ratio de actibus prudentiae supernaturalis. Advertunt tamen Suarez in I. p. l. 2. de attrib. Div. c. 21. n. 16. Tannerus disp. 2. de DEO q. 6. dub. 5. n. 10. Gormaz de Beatitudine n. 432. quod docti ceteris paribus ordinariè non eliciunt meliores actus fidei, quam indocti, sed tantum meliores actus naturales e. g. iudicia credibilitatis, vel conclusiones Theologicas.

268. Ob. 2. S. Doctor loco modo citato ait: Rationabile est, quod Angeli, qui meliorem naturam habuerunt, etiam fortius & efficacius ad Deum sint conversi: ergo perfectior natura perfectiores aetius supernaturales elicere potest. Confirm. Idem S. Doctor 3. p. q. 10. a. 4. ad 2. docet, quod gradus visionis magis attenduntur secundum ordinem gratiarum, quam secundum ordinem naturæ: ergo etiam aliquantum secundum ordinem naturæ &c. Resp. neg. conseq. S. Doctor in primis, ut jam dictum, ait, Angelos non habere diversas naturas, seu contrarias, & ideo secundum totam intensionem operari: secundò ibidem docet, quod ipsis secundum gradum naturalium data sint dona gratiarum, adeoque plura iis, qui habebant perfectiorem naturam: unde non propter perfectiorem naturam, sed propter maiorem gratiam, secundum cuius totam intensionem operari sunt, efficacius ad DEUM conversi sunt: & natura se tantum habuit negativè, quatenus non contraria, aut nulli impedimento suum: vel aliquo modo mediata, qua-

tenus juxta ipsius perfectionem DEUS, non quidem quasi ex debito, seu ob exigentiam illius naturalis perfectionis, sed ex suo puro beneplacito, Angelis dona gratiae majora concessit. Ad confir. neg. conf. Eo ipso loco S. Doctor tradit, visionem Divinæ essentia excedere naturalem potentiam: unde illud magis sumit non comparativè, sed exclusivè, sicut dicitur ad Hebreos II. v. 25. de Moys: Magis eligens affligi cum populo DEI, quam temporalis peccati habere jucunditatem: quam jucunditatem Moyses nullo modo, etiam tantum minori, elegit.

269. Ob. 3. Visio Angeli habet essentiale respectum ad intellectum perfectiorem, quam visio hominis: ergo est perfectior, etiamque sit lumen. Confir. Visio beatifica est vitalis, & hoc prædicatum habet ab intellectu: ergo, quod perfectior est intellectus, eo perfectiorem vitalitatem, adeoque realiter perfectiorem visionem producere potest, stante æquali lumine. Resp. dist. conf. est perfectior in consideratione Philosophica. om. conf. in consideratione Theologica. neg. conf. Non queritur hic, nisi de perfectiori visione in consideratione Theologica, seu in intentione, claritate &c. in altera consideratione etiam pariter perfectiora sunt Angeli merita: sed ad hoc hic non attenditur. Ad confir. neg. conf. Vitalitas visionis quidem procedit ab intellectu, sed non à solo, neque à naturaliter operante; cum enim ipsa etiam sit supernaturalis, non respondet intellectui naturaliter agenti, sed agenti obedientialiter, seu ut elevato: adeoque hic, utut naturaliter perfectior, non propterea potest perfectiorem supernaturalem vitalitatem producere.

270. Ob. 4. Complexum ex intellectu perfectiore & lumine est perfectior causa, quam complexum ex intellectu imperfectiore & eodem lumine: ergo potest perfectiorem effectum producere. Resp. dist. ant. est causa materialiter perfectior. conc. ant. formaliter perfectior. neg. ant. & conf. Hoc est: includit quidem aliquam maiorem perfectionem, sed quæ nil conductit ad effectum nobiliorem: sic etiam complexum ex Mathematico, & circino aureo: ex Sacerdote, & meliore balsamo, vel oleo, est perfectius, quam si circinus esset ferreus, & oleum vilius: non tamen propterea producitur melior circulus in charta, nec melior gratia in Sacramento. Aliud est, si causa sit formaliter perfectior, e. g. calamus melius paratus, circinus magis exactus &c., at vero constanter negatur, intellectum esse causam formaliter perfectiorem.

271. Ob. 5. Intellectus naturaliter perfectior habet plures perfectiones formaliter distinctas, & istæ omnes elevantur per lumen: ergo plus faciunt, quam pauciores perfectiones elevatae. Resp. 1. retrorq. argum. in elevatione plurium formaliter distinctarum perfectionum olei, vel balsami in Sacramento Chrysmatis, vel Extremæ Unionis. Resp. 2. dist. ant. elevantur omnes sub ratione communis intellectus, & ad operandum juxta mensuram luminis. conc. ant. elevantur sub rationibus diversis, & ad operandum supra mensuram luminis. neg. ant. & conf. Nec dicas, hac ratione fore otiosam illam maiorem perfectionem intellectus; nam realiter ipsissima per totam aeternitatem est occupata visione DEI, ad mensuram luminis elicienda: secundò servit ad cognoscendam.

cognoscenda perfectius alia objecta naturalia. Dein ab omnibus debet admitti, quod dentur plurimæ potentia formaliter tantum distinctæ, quæ suum actum, sub ea formalitate sibi proprium, per totam æternitatem non elicient. e. g. potentia vivendi alterum mundum, colloquendi infinitis hominibus nunquam producendis. Si dicas, has potentias esse tantum conditionatas, e. g. si producatur mundus &c. facile responderi potest, etiam illam majorem perfectionem intellectus quo ad aliqua objecta tantum conditionatæ, quod aliquæ posse absoluè se exercere, ut jam ostensum.

272. Dices. Si elevetur simul intellectus, & species naturalis, plus fit, quam, si elevetur tantum intellectus: ergo etiam plus fit, si eleventur plures perfectiones, quam, si tantum una. Resp. si sermo sit de visione DEI, nego suppositum; non enim datur species DEI: & quidem naturalis est impossibilis; quia esset debita alicui naturæ, quod esse non potest. Si autem sermo sit de actibus aliis supernaturalibus circa objecta revelata in ordine ad fidem, nego paritatem; cum enim res non possit cognosci sine specie, nil posset fieri, nisi ista elevaretur, adeoque utique plus fit, quam, si non elevetur: posset autem fieri visio eadem in consideratione Theologica, etiamsi intellectus esset imperfectior, & non tot perfectiones elevarentur. Hoc tamen addo: si species tantum materialiter sit perfectior, etiam propter ipsam non fore perfectiorem actum supernaturalem: si autem esset formaliter perfectior, e. g. qui esset supernaturalis de objectis altissimis, vel pluribus; non erit contrarium nostræ conclusioñi, si dicatur etiam actus perfectior subsequi: hoc ipso tamen erit disparitas inter speciem formaliter perfectiorem, & inter intellectum tantum materialiter perfectiorem. Et haec de visione, adhuc tantum in speculo, & ænigmate cognitâ, obscurius dicta sufficiant, quæ DEUS det, ut ipsa ejus beatissima fruione clarius intelligamus.

DISPUTATIO III.

De Scientia DEI.

273. Quatuor in disputationem hanc veniunt Ques̄tiones. 1. ma. de Scientia DEI in genere, & iis, quæ per modum principiorum ad eam concurrunt, ut intellectus, species, objectum &c. 2. da de Scientia simplicis intelligentiæ. 3. tia. de Scientia visionis. 4. ta. tandem de Scientia media. Etsi autem longe plures sint divisiones Scientiæ DEI, tamen trium istarum notitia exactior præ aliis necessaria est ad capienda illa, qua de Voluntate Divina prædefinante, aut reprobante subjungemus. Unde de his tribus fusius, de aliis tamen etiam, quantum necesse erit, tractabimus.

QUÆSTIO I.

De Scientia DEI in genere.

ARTICULUS I.

An, & quotuplex detur Scientia in DEO.

274. Quædam perfectiones creaturarum tales sunt, ut in ipsa ratione significata per nomen im-

perfectiōnem involvant, v. g. dolere, timere &c. & hæ DEO non conveniunt in propria significatione, sed tantum in metaphorica, in qua duntaxat Scripturæ DEO adscribunt dolorem, aut pœnitentiam. Regula autem, an perfectio aliqua in sensu proprio DEO conveniat, ex S. Augustino l. 2. ad Simplicianum tota quæstione 2. da est ista: quando, detractis per præcisionem formalem imperfectionibus omnibus, quæ tali perfectioni in creaturis solent esse connexæ, manet adhuc ratio significata per nomen, tanquam pura perfectio, tunc ea DEO tribuitur propriæ: secus, si non maneat.

275. Sic, ut ibi S. Augustinus, timor DEI est perfectio in homine, non autem in DEO; quia subtractis imperfectionibus trepidationis, subjectionis, punibilitatis &c. non manet amplius ratio timoris. Econtra, licet misericordia in homine connexa sit cum compassione, seu participatione miseriae, & capacitate ad eandem &c. quia tamen, his per conceptum ablatis, manet adhuc pura perfectio, scilicet bonitas subveniendi, & à miseriis liberandi alium, quæ est ratio misericordiae, hæc virtus DEO propriæ tribuitur. Quare, ut ibidem Augustinus, quod aliquando in homine laudabile est, non tale foret in DEO; non enim in DEO laudabilis esset pudor, aut verecundia, vel mutabilitas: at sunt in homine peccante. Quæritur jam, an scientia, propriæ dicta, DEO attribui possit.

276. Dico. In DEO datur scientia veræ, & propriæ dicta, imò omniscientia. ita omnes Catholici. Prob. 1. ex innumeris Scripturæ locis, e. g. Es̄her 14. v. 14. Domine, qui habes omnem scientiam. ad Rom. 11. v. 33. O altitudo divinarum sapientie, & scientie DEI. ad Coloss. 2. v. 3. In quo sunt omnes thesauri sapientie, & scientie DEI &c. Consonant SS. PP. ubique, ex quibus D. Dionysius c. 7. de Divinis nominibus de DEO ait: Scire illum omnia, Scriptura testatur; nihilque Divinam scientiam fugere. Ratio autem naturalis hujus conclusionis est; quia DEUS est omniscius, ut num. 130. dictum, & ulterius patet ex eo, quod, nisi esset sapientissimus, non potuisset esse mundi hujus ordinatissimi conditor: nec posset esse ejus providentissimus gubernator, minus universalis omnium judex, nisi esset omniscius: sed nec aliis scientias posset infundere, nisi eas haberet: ergo deberet in DEO dari scientia.

277. Ne autem quæstio fiat de nomine, & tribuatur DEO tantum notitia omnium, non autem scientia; sciendum, quod, detractis omnibus imperfectionibus discursus, habitus, qualitatis &c. quæ scientiæ creatæ connexæ sunt, manet adhuc cognitio certa, & evidens, quæ est pura perfectio, & ratio significata per nomen scientia. Quod autem Logici confundant scientiam cum habitu discursivo, vel ipso discursu, inde est, quod agant de scientia tantum creata: SS. PP. autem, & Scripturæ (quæ, quantum possunt, literaliter accipiendæ sunt) agunt de scientia præscidente à creata, & increata. Addendum, hanc scientiam, ut digna sit DEO, debere esse perfectissimam, universalissimam, infallibilem, infinitam.

278. Collige ex dictis 1. In DEO admitti posse potentiam metaphysicam, vel logicam intelligendi, non vero potentiam physicam; hæc enim